

MOORUS.

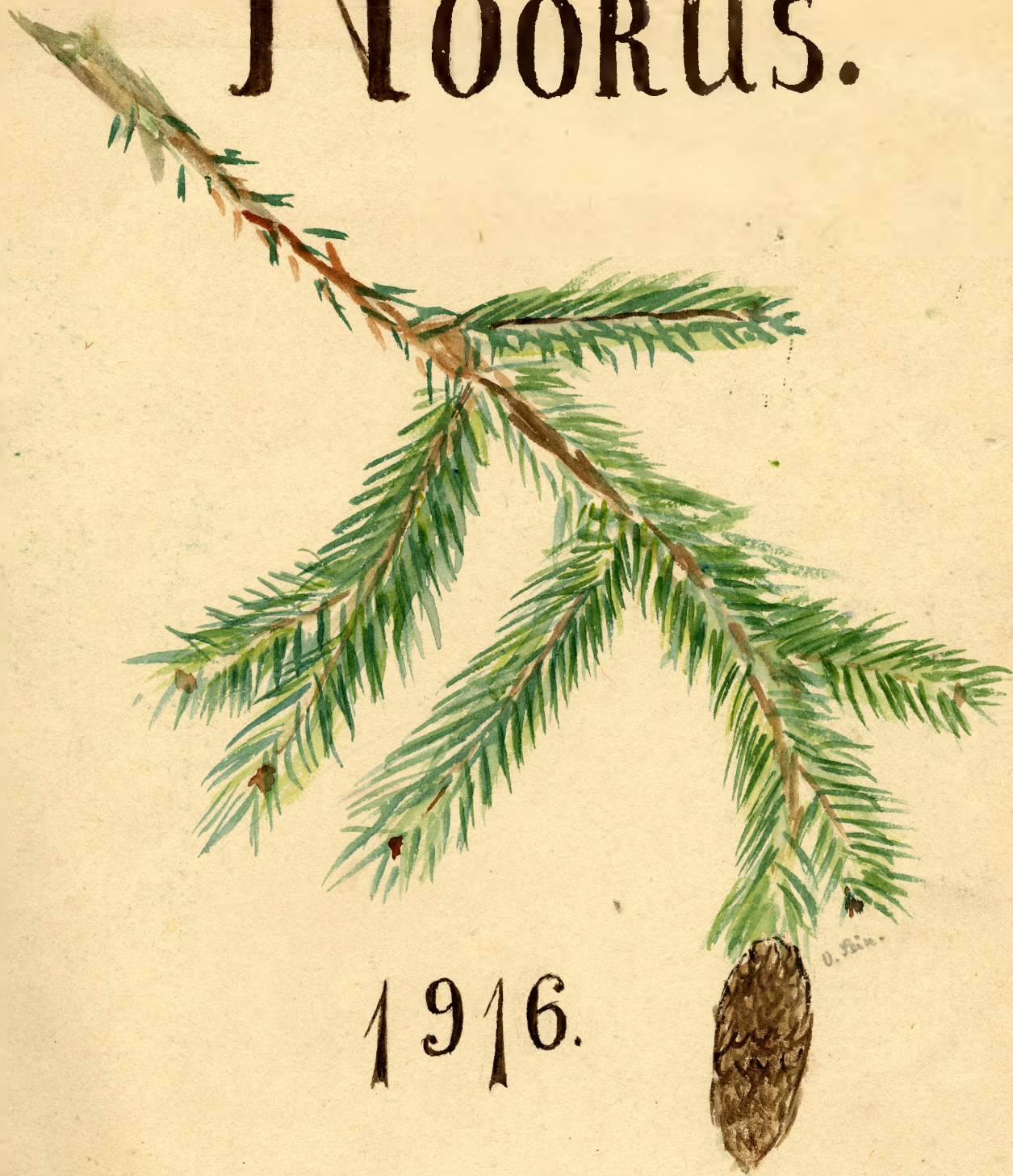

Kalapyyk järvi

Oswald

MOORUS.

1916.

O. Fin.

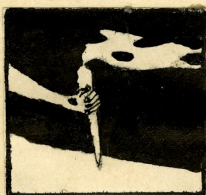
N° 7.

PEDAGOGIK
ARCHIVMUSEUM
FOND K 15 370-7

Juhan Sisask
Õie.
E. Tolamson
X-
K. Ulgurand
Juhan Sisask
A. Johanson
Alexsander Johansson
Alexsander Johansson
"Õie" päevaraamatist
Tolamson, Sisask
K. Ulgurand
Judevig Eek
A. Johansson
A. Johansson
A. N. Tolstoi (Ulgurand)
L. Eek
Õie
L. f. Eek
A. Johansson

Viis luuletust.
Tuisk.
"Mõnuse aastapäeva puhul."
Kaks luuletust.
Tunnis.
Kolm luuletust.
Kode imbus.
Räigi.
Tagasaja.
Ostel.
Õnne sadam.
Virtsjääw.
Õuolisel äöl.
Vabaduse täht.
Erich Ellsorg.
Kundlod.
Õhtu rahel.
Kardi-õhtu maal.
Kurbuse ohver.
Kaks armastajat.
Arvustused ja muljed.
Vast. ingl. numb. m. pääle.
Tahendused.
Arvustuse aht.

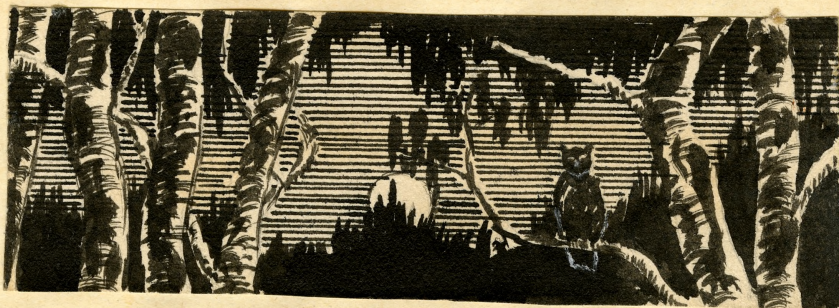

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or header, enclosed in a rectangular box.

Handwritten list of names or terms on the left side of the page, arranged vertically.

Handwritten list of names or terms on the right side of the page, arranged vertically.

Juhan Sisask.

Viis LUULETUST.

Hing hämardub - kui kõle sügistuule puhang...

Hing hämardub -

Kui kõle sügistuule puhang

Kärses läbi ära rüüa, valusa,

ja jättes järel tühja piina koja

ja linnarüürid rased, kalbavad.

Hing hämardub -

Mu hinge altariit on kustunud

Mu ohvi tuli ehk aatle,

ja Lühegi sügistuulil ^{ära} kantud -

Sääl peatab vahet koltunud lühene.

Hing hämardub -

Nü üsuke - üksikuse tunnus

Väl jäänud külma rüüa peatama.

Kõik aatid nagu suve kõrnad kõied

On külmil tuulil ohvris langenud!

Ma tahaks nätsida.

Ma tahaks nätsida, -

Ma tahaks suna,

Ma tahaks külma hana niusust juna.

Ma olen töotanud küll.

Ma olen vaeva näinud -

Ma olen külma häält ja küllalt kuulnud.

Ma tahaks nätsida -

Ma tahaks suna,

Ma tahaks paraolisi kord ka tulla.

Ma tahaks nätsida -

Ma tahaks suna,

Ma tahaks õnnest kord ka osa tunda.

fu matab öine hämar õmarese rinda

fu matab öine hämar õmarese rinda

Hui tahaks kättes hoida vabavoolu pinda,
ja unustada igavese unele.

Nii must, nii pime - nii häädte ja kole,
õhk mõni läikejoon veel tume;
Huid süsgi õudne ta - öö sume.

Aw, mõni täht vast julgeb taivast võtta
ja õmarese armurinda panna,
Süis kaob koguni.

Ka vana remmelgas, ta kaldal piirab heita
Oöl oma vaiju vetepinda - pesta,
ja ilutseks uinuoda.

Huid öine pimedus on riisunud õma rinnalt
Hõrk õied pitalid - pehmel vetepinnal
Oo hääleb hüljades.

Leinalaulus hääleb loodus kurb.

Leinalaulus hääleb loodus kurb...

Hadunud on kaunis pärise kuld.

Nagu kivimudel pehme, muhe mündel;

Taeva äärel lennul näha üksik kurg.

Tuule tiivul sõudis siigis, - surm

Rüübub elu, endist armu tuld.

Nuralt sestab üksik mahajäetud nurm...

Nagu nuttes hüüab kõrges tuul hääle und.

Nagu nuttes huljub kõrges tuul...

Pilliroost käis läbi kaks kurb.

Surnud lauluväes, ju rõlm on hül -

Õrnalt langeb siidne lume helb.

Pehmelt peidab valge lumerüünl

Nagu õnne uolumantliga,

Vasinal uimajat kust enne tursus tuld,

Kus enne eluallik seadis rada.

Ju loodus uneleb...

Ju loodus uneleb -

Hing udus - tume ...

Surm jõudsalt süveneb;

Hääl tal nii kume.

Ilm onka tumeneb.

Tuul külm, õhk kare;

fark järgult jäleneb -

Mul süda kade.

Meis märksalt kolleneb -

Tuul rebib lihe

Puoksalt armutult,

Mis veel ta ehe.

Ja loodus uneleb -

Hing udus, tume ...

Surm jõudsalt süveneb

Hääl tal nii kume.

Tuisk.
1912.

Sellist on aastaid mööda läinud, kui sarnast tuisku on nähtud, kus seal 1912 aastal, viimisel jõulu pühäl oli. Ka vanemad inimesedki ei mäleta sarnast tuisku. Juba enne jõula oli tuiske olnud, kuid niisugust veel mitte.

Husomisel pühäl oli ilm selge ja külm. Öhtul oli ilmselge ja ilus. Tähed sirasid, lumi krudises mu jalge all - ma tulin võõsilt. Hülm ja vali tuul puhus kõledalt nakku. Käed ja jalad külmetasid. Hemi oli kohati nüri, et mulle põlvini ulatas. Ta oli tuha sarnane ja tuul kurutas teda mulle otse näkku. Mõttisin: homme on ehk parem ilm, siis võib jõe jääle üritama minna. Tervis lund nature ara pühri ja päris tore lasta! Kuid asjata! Viimase püha hommikul hulus tuul, tormas ja möllas maneval ja. Paksud hallid pilved lendasid suure kiirusega üle taeva laotuse. Oli niisugune tuisk, et mõne sammuga peale kõrgi vähematgi näha ei olnud. Ma vajusin mõttisse. Kõll oli hää soojas toas istuda ja aeglast välja raadata, kuidas tuhanded ja miljonid lumehelbed aeglast mööda tormasid, ilma peatamata, nagu itua otsani. Vist kuskil ei jää nad peatama, vaid tormavad alalõpmata edasi ja edasi! Kuid see ei olnud õige? Iga väiksema kivi peatuse takka hakkasid vallid, mis ikka kordkordalt suuremaks ja suuremaks karvasid. Hemi kattis kõrg tuul ja tänavad kinni. Kus aga peatust ei olnud, puhus tuul ma lumest päris jalaks, nii et külmistanud rohkemõnetestega kaetud maapinnal nähtavale tuli. Kõik terve maa ja

loodus nägi, kui massav meri välja, kus valge vahuga kaetud suured laimed üksteise järele randa tormavad. Siis võis kole olla vaht tükäral, kes selle itмага tul oli. Nõttes saatsin ma teda ja kujutasin enesele ette, kuidas tema tormiga võõrloolise kindlalt sammul jõuab edasi astuda ja läbi lumevallide ronida. Paljud, kes tulasid ilma lootsida ja olid kas nõõrste ehk asjatalituse pärast välja sihtunud, ei võinud koju minna. Mitmeid võis olla, tabas rünnetus sellel päeval. Ometi olid aga need, kes enne tuis. kui koju olid jõudnud.

Õie.

"Nooruse" aastapäeva puhul.

Aasta sündis, aasta jõudis,
Aasta kadus jäljeta.
Jättis armult kimbu kriju¹⁾
Meile mälestuseks ta.

Uus meel aasta jälle algas
Oma seikeldustega
Sellepärast tööd loogem,
Kriju lusturõõm.

Aasta möödab, vilja palju,
Kuid ka palju seikeldust.
Kasv kõrgil, are saada,
Kahjust pole kõnelda.

Lootuses ja usus saime
Siamaale edasi;
Sellest siis²⁾: - "Meil alus kindel"
- Hõissa! Järgest edasi.

E. Tolamson.

¹⁾ ajakiri ²⁾ arv enese võimise sisse ³⁾ seda korravõttes.

Kaks luuletust.

Ena-jöel.

Enajõe kaunit kaldal
Tahaksin ma elada,
Ena pehmel lainele sülel
Helju alalõpmata.

Enakese lainte mühin
Lukvat südant kergitaks,
Enakese vete kohin
Vaskelt, hellalt uinutaks...

Tahaksin, ei suuda minna,
Saatus maha rõhub mind -
Mõttes igatades sinna.

Raskelt hingab võresil rind.

Enakese lähed lained
Kaua, kaua kohage -
Ma ei suuda - väigse tuled
Telle kaugel tuisi.

Sa mäleta.

Sa mäleta veel enne aega,
kus lapel murul joovsime,
ja järkse küsi piüdsime
ja lumes kelgul sõitsime ...

Sa mäleta, kus selge vesi
nii hellalt kandis voogusid,
ja õitsvil puul ääpikud
nii rõõmsalt õhtul laulsivad!

Õhk oli siinane, ja tähed
veel kaugel säravil, kui helmed.
Huu kiirtest kullatuna paistid
lehed ja lügasid neid tuule õhk.

Oh mäleta, kuis järkse veerul
^{end}(on) loogu lastes, lõhnates
meid tervitand lilled. Need
õhtune kaste karastas.

Tunnis.

Mälestus kerkkoolist.

„Ugenus, ugenus.“

Põistkari joosis üle-paakaela klassi, sest kooliõpetaja „ugenus.“

Süis ta tuli: prillidega 40 aastane tütarlaps.

Klassi tahvli oli suure ninaga paksmaaga, prillid ninas.

„Заруб гоока зрѣна! Амо уо ласъ ганурууа сродну?“

– „Мм.“

– „Заруб лѣ не бонучеууу гооку?“

– „Амо не уоу тана. Я скаралъ сугу, змодъ онъ ууууу уоу класца, ко онъ не сугуаеуу. Помисъ кверапидая, чх „кверапидая“, „мпрѣкѣт“. Шидес. Вүмакс лѣрлѣ та selle pakei korb'i tagalt.

– „Амо? Was sprechen Sie? Ah, wie dumm ist das?“

Turtus prest'i.

Saksakeele tund oli kõrge igavam, mille pärast koliste väsinud päades ülcannetuse mõtted kerkisid, et tund nii rask ei olnuks ja et magama ei jäänuks.

Kui midagi jutustada rēsti, siis lēsti seda hantlikalt rōamatuist: oli nagu kergem.

Ah! juba eāäl üks „spixudab“ juba. Pärs rahulik-se ju nana „pronuncer.“ ja teine on kui kuju ees – enne juba kōrku rōāgitud, et see vist ära ei lāheks.

Ja teine loeb:

– „--- Ein Bedienter konnte manchmal seinem Herrn gar nichts recht machen. So kam einmal der Herr sehr verdrieß-

lich nach Hause und setzte sich zum Mittagessen. Der Herr war verdrießlich. Er nahm die Schüssel mit der Suppe und warf in den Hof hinab. Der Diener, kurz besonnen, warf das Fleisch, das Brot, dann den Wein und der Tisch auch in den Hof hinab - - -

- Gut! Setzen Sie sich. Erzählen Sie Usp."

- "Küll on kapu! Tähesdas keegi klassi intelligent, sest meist oli."

- - - Verwegen... - nok mis sa tahtsid! seisa es! "Was soll das sein?" fragte der Herr und fahete - - -

- "Kormu! Kerpabulero te karsame! Kaks moodu no Donnentberg?"

- "Korja maru mepdaro enpmanie, mo on mureto ke Imperfikt avarreie, a ke Parhixia okonranie "ek!"

- "Gut! Kaks zadume mozo."

Seda meelt korati iga tunni pääl. Kui agajuka "mepdare enpmanie" kuuldi, näis, nagu teataks juba, mis tuleb, ja ei kuulatudgi edasi, mis tuleb - ja nii unnes see.

- "Uero mepaenis! - sõnes keegi teiega, sest see oli sõime te di sisse kastnud ja määris selle hefti "umschlagi;"

- "Hra malise! Mina teie onul ammugi hukka ja niilul on juba kolm "umschlagi" punase tindiga pääl!"

- "See on aga eht!" - ja ühel nõul määridi hefti "umschlagi."

- "Was für Stimme ist das?" - küsis "fusteni" klassi pääl ülevaathikse pitku heftis.

- "Hh! Mo mis sa liimid saäl. Tähesdas "umschlagi" määrija - mis sa kisad."

Keegi "fusteni" fustaps, kirevaste plati paelte ja värvitud pabeteiga kadakas, soovis veel vastata.

- "Ich habe ein Gedicht gelernt!"

- "Hh So! Kommen Sie hier!"

Sis hakkas see hauruva hääliga „Barbarossat“ lugema. Kust ta lõpetas, ütles pristi, „seis gut aga klass pleksutas käsa.“

– „Oemabime ruynocmu! See ei ole sergugi mõistlikum teha. Teie pääte irxa juba aru saama, mis kõltab ja mis mitlo!“ Nautkes ta „mõistlikult.“

Aga klass oli hääs tujus.

– „Menepc uuc dydenc yrumc „Das wohlfeilige Mittagessen“ Imma oune unnepiccena.“

– „I mone gyuaru!“ Tähenas keegi, kellele need kavalad jütud laskaks olid läinud.

Sis hakkas tula lugema. Tõgas lauas tegi imms midagi ajavõitaks, aga teine „vaatas päle“.

Kuigi mängis balaleixa passi kelega, aga sääl, nurgas, vastati diskandiga.

– Oemabime uyzecy! „Tähenas pristi, sitmi raamatust tõstis.“

– „Umaime boe gomec yünr!“

– „Kus järg on? N-h, kurat, nästa ruttu!“ Jõõris see ruttu naabri poole, kuid see oli järele ära kaotanud.

– „Kolmas!“ sositati klassis.

– „Miks te päle ei vaata, U.p.!“ Tegi cool ipitaja mõistliku tähenduse ja pani talle oma raamatuse kusa „stõxi“ (1). Minutiks vaixis klass.

Mul oli ju ka lakutus tarkus. Õllevaatlikult võtsin taskust keele ja tegin „stimme.“

– „Hmo omo onrme mauuc urpame“

Ma tükkisin naabri selja taha, sest ei olnud muusikas veel spetsialisti ja võisin ennast ära anda.

– „Imo mbe cgnara?“ Enpocura ona Deyuapa Bupae. koa, spetsialisti.

– „Imo re i daver“ – vastas see uhkelt.

Klassis naereti naisteseost passi üle.

- „Bor rere unoro myuwti grolame !”

Tuju tüüsis „myuwti de üle veel enam.

Ka kuigi gasteps naeris.

- „Kassul süs töesti nii hea mul on ? küsis ta mantrides.

See teigi kohe tõrse näo.

Kui klass oli vaikunud, hüüsis kuigi, sest nana see
ikka vast oled :

„Tresten essen Katzen Brat.”

Presli kannatus oli lõppenud, ja ta saatis helikunstniku
shju manne.

Kuid see ei tundud suurt pahat. Selg oli niikuinii
värinud.

- „Ih wie dum seid Sie !”

- Tumm neh !”

Lüüdlane oli korstna seest augu leidnud. Ta uuris
siola, ja pidas aru, kust see võis saanud olla. Katrusau-
ku näpuga. Kuid see ei olnud tähtis. Tavis oli katsu-
da, kõvasti õhupuhasteja tõmbab. See plõksatas avades.

- „Umo bor manne grolame. Yüqume un klacca.”

- „I nuro re grolao !”

- „Arz, Yüqume !”

See läks.

Parajasti helises kell.

- Läbi onet ükskord !”

H. Ulgurand.

Juhan Siisk.

Kolm luuletust.

Tormisel ööl.

Õös kuulen kurba juttu,
Õös kuulen surma nuttu,
Õös kuulen kaalamist.

Huitakaks mure mätta
Ja tuule hulge katta
Sääal valu hordamist, -

Nü vägen hääle meri -
Kui voolaks meeste veri...
Õös kajas karjatus...

Ööl valvel soida silma...
Kõrk saatvad kurba silma,
Jä mõni kustus neist...

Õös kuulen sala juttu,
Õös kuulen tuulte nuttu...
Õös kajas karjatus!

Sügis-öö.

Sügis-öist taevast vaatab kuu veel alla
Juba surma suikuvase kaaside.
Võtab oma külma kaissi teola,
Et veel kuulola viimseid hinge tõmbusi
Värsed paljad roobud soigvad kalavalt,
Halkjast taevast paistvad tähed ristgavalt;
Õine taevas hakkab vähehaaval sorduma -
Lume hülled kõrgeist pilvist han'vad langema.

*P*uulatraale mühin all kaasrus.

*P*uulatraale mühin

All kaasrus.

Mü armesta sahin

Kuisunistus.

Ma ükslolu ihkan-

Su sügavust,

Ma ilma vihan-

Ta elavust.

Su hääled on hellad,-

Mü armsad nad;

Kuis leinakellad

Mis nutavad.

Kuis leinakellad

Mis nutavad,

Kuis elu lained

Õõtruvad.

Ma hääleida ihkaks

Su kaasas siin,

Ma nutta ihkaks.-

Oh elu püh.

Ma unuola rükan

Su haljuses

Ma elu rükan

Su sügavas.

Kodu ümbrus.

Sääl, H. märas, varesse, rümsa oja kaldal seisab maja, viltsavõitu välimusega, kurd mulle nii armas, sest see on minu sünnipaik. Maja üs on lütleplatsiol; mida haritud, korraldamaud olen, praegu on nad aga söödiks karvanud, sest pole kedagi, kes neid hankis, nende üst hooldaks. Sääl unal majakent, seisavad hiiglastad, minu armsad seltsilised, mitte seltsis ma teka viibimud, kui aega jatkus. Need on vanad, tugivad pärnad. Praegu seisab nende all veel minu meistatadad pinn, kus pääl kenevõel suve ja kevade õhtutel istusin, hiiglaste sosinat ja õõpiku kurtu laulu kuulatas. Poole ööni istusin sääl rahel üksi ja kuulasin öö hämarat hõäli, ehk kui ma hellide ööliblõkate jäul joonisin, siis oli see pinn teka mulle puhkepaigaks. Minu elu mulsamad minutid on ühenduses nende suurte hiiglastega, kes inopi suurima torni üs omi põlvi ei võrojata.

Ma ojake oli minu armsam lapspõlve seltsiline. Tema kaldal mängisin oma vädse vennaga, keda nüüd enam siin ilmas pole: ojake nõudis ta eneseli ohvriks, ja ta laskab kesöö tunnit näkima, et omale seltsilist mulistada. Tahtsard ajaleo juhitudunisi ei tea oja laimed mulle

mitte jutustada: tema kaldal pole kunagi suure
lahinguid olnud, tema veri pole verest punane olnud,
tema kaldal pole vajad mäsniha suurema kindluse-
lessi kaldal hõigatanud. Siinult paarist kohast on aja lai-
red ja rahvasu mulle vestnud.

Sääl, kus aja Smajõkke vaolab, olla maad siis mingi-
sugune kivimüür, mida kalurite jutu järel, ajal, mil
veri jões äärmusest madal, praegu veel näha näevad. Kas
on see mõne vana lossi või vahitorni müür, sellest vahest ope-
ke, ka rahvasu ei ta sellest pajata. Kui Oolentorni rüü-
must elavalt haunitati ja tema asuparka otsiti, siis kaatsu-
sid mõned täenda, nagu ma kuulsin, et samal kohal sa
kuulus Oolentorn olnudgi, milleks ka see põhjustandis, et
mõnel vanal kaardil sellel kohal mingisugune vahitorn üles
tähundud. Vaevalt on need aga Oolentorni jäänuksid, sest
Oolentornile on hra Eisen kindlama koha leidnud.

Selle aja kaldal on korra, verest maad Smajõest se-
mal, ^{zinnkale, herring, seimig} mille nurgakiva ja müüri jäänuksid, praegu veel H.
mõisa arast võet leidla. Rahvasu teab keldritest ja kulla-
kataldust rääkida, mis selle hoone ligidal, nimelt hom-
miku poolselt otsast 3 rootsi määga tähtsal, asuvad. Mis
kullakeldritesse puutub, siis on see jutt äge kindlusest, „her-
berg“ on sääl aga rätakeis olnud, sest seola täendavad müü-
ri jäänuksid ja teatid rahva suus.

Hüglased - pämaal teaks küll vist paljugi mul mul-
le läinud asjust pajata, kuid nad on liiga salalikud, ja
sõnastavad ükskõik minule arusaamata kulus. Olenks neil
kividele kuled, need räägiks mulle palju huvitavat,
sest nemad rätakeis nägud ja mäletavad, kuid vajad
kurja kubja kepi hoole all kiva kooku reentastid ja need
müüriks seadid ja nüürii riitlile, oma jumalale, keis-
rile, kuid ühes sellega ka oma kuradile pisaparka val-
mistastid, kust siis nende jumal ja kurat ohtral käel

innistest jagas.

A. Johannson.

Räagi.

Ristkunnik kullake,
ärakaspuud nauru,
rõõgi mulle sestlastest,
nende kadunud piirusest!
Murevõrku mälestustest,
läinud aja juhtumistest
sina palju rääki tead,
miks sa's seda varjul pead?
Samuti, sa juha hüs,
tead, kuidas desti rüis!
Oled nende usku näinud,
kes siin ol kumardamas käinud.
Oled vabae rahvast näinud,
kes siin ol ülistamas käinud;
sina nägid, kuidas saksaol
süis need väärtid. Vauvalt jaksad
Sellest mulle jutusta,
kuidas need süis armustas
meie rahvast rünnanud,
pimedasse surunud!

lõrva noka silmad lahti,
pea hoolasti sa vahti,
et sa näeks ja peaxsmule
ja siis selgus Eesti kules,
küsi jale julustaks,
nõustajale pajataks,
kõrgut, mis sa ise näinud
ehk ka teiste huultel kuulnud!

Alexander
Johannson.

A. Berg

Tagajaaja.

1905aasta mälestused.

„Kas nägite jooksvut pimedal ööl?“
nii küsis üks kordnik, kui olin ma tööl.
„Ei näinud,“ nii temale vastasin ma,
„kes pidis Te arvates olema ta?“
„Üks mässaja, mässate lõhkuja. Vist
„ka vahalt põgenenud sõtsialist,
„kes põlatab, parunid tepab, ning tub,
„mis arwab, kuid rahvas ju muidugi küb
„ja vaigista tida on tarvis meil nüüd.
„Kuid mäss on ju ootani samaste süüd,
„sepärast me peame rutusti neid
„jüüdma, ja seks palun ma teid!“
„Ei venda ma jüüdma küll appi ei lää,
„sest meie tida kätte ju rüüa ei saa.
„Ja himu mul jõe ka sügugi seks,
„et süütu mard jüüda! Lää sureda saks!“
„Küll' saksast või mõrmixust kahju nüüd on?
„me isand küllalt nad jüümanud on.
„Nüüd nemadgi tundgu korol häda ja muud,
„sest kaebavaol praegu veel isade süüd,
„kui värvanud saksad ja parunid neid:
„„Küll karsime talls, kus persti meid!“
„kui mõrmixu põllul me tegime tööd,
„siis kurbja kepp tantis kõrk püüvad ja vööd,
„me verisiks perstitud selgade pääl!“
„kui hirmus siis töötada oli meil sääl!“
„nii isad veel praegu räägivad meil
„ja sakstele tarujaid mõte on teil,

„Vist praegu ei sidea, surmata veel.
 „Kus võime siis meie nii sammuda tül,
 „mis piiruse, valguse poole viib meid?
 „Kuid olgu see küll, ma ehk tüütan Teid!”

Aleksander Johansson.

Ootel.

Juba valitseb kusköö... Kuhu saadab oma hõbeküüri uin-
 nava looduse põiale. Mõned kiired on salaja akna ümbride
 vahelt sisse pugunud, et varixet kunstajat oma helgiga trös-
 tida ja naagu tahaks nad küsida: „Miks sa nii tröstita, kar-
 valt kaugusesse vaata? Või ootad sa kedagi?” Kuid varik-
 ne istuja ei pane neid küsimusi tähele. Ta kuulab väljast
 kostvat tuqvat viiskohinat, mis ennemalt nii mõjuvalt une-
 laulu võis laulda, kuid praegu on ta vähe kohutavgi! Sei-
 naxella ühitaoline trösumine kostab äraandlikult selle ko-
 hina sisse. Aegajalt peatavaol istuja silmad kella vana-
 numbrilaulal, mõttes aega arvates. Veel nii palju aega!
 Millel jõuab oodatud tund?! – Hirm tahab värgi istuja
 üle võmust võtta. Iga vähema kõi müra juures käib vä-
 rin üle keha. Kuulatades lausub ta tasa: „Sääl! sääl on
 ehk?” Kuid ta tuleb tõrjuva liqutuse, naagu ütleks:
 „Taganeq minust karjad mõtted!” –

Vahete-vahel naagu kostaks vanusi rataste müra kõr-
 vu ja tõesti! See ei ole mitte eksitus! Tugev koputus
 akna pihla tiatab istujale, et ometi korral nii väga oodatud
 koju on jõudnud.

„Õie” päevaraamatist

Õnne sadam.

Mu õnne ankur põja leidnud.
Ma kangeks meheks kangenud —
Veel tormid, tuuled ööbulavad
Mu laeva laentel, — suudlevad.
Hui varsi kivitaga peatab
Mu õnne ankur sügaras;
Kui tõuseb torm, tad üles vinnab
Mu kâsi. Tõllan tormates.
Hui ankur jälle põhja leiab
Ja laev jääb seisma laentile —
Siis õnnesadam mulle avab —
Ma astan tema rannale.

Sisask.

Holamson.

Virtsjärv.

Sääl, kus praegu Virtsjärve lained laskuvad, kus ilusatel paarkäpärteitel suurelmael laimed kõbevöödena kaldale veevad, oli kord Oruküla olnud. Kuid see oli ammu, väga ammu. Siis oli ilm hoopis teistsoodi olnud; Taara oli lahkkel käel õnnistust maa põiale valanud; tema juhatusel võisid inimesed sindida, võis sinade abil haiged arstida ja tulevikku käelt ette kuulutada.

Kuid Oruküla rahvas ei austanud Taarat.

Sääl tuli lõunast uus usk. Mustades laades kuu-keedes tulid ta kuulutajad, ristid käes. Mõistmata kules kõnelesid need uuest jumalast; ja taaga kässid raud-riides sõjamehed. Rahvas põgenes uue usu eest metsadesse ja ohverdas Taarale.

Aoja Oruküla rahvas võttis uue usu vastu. Ta ei austanud enam oma endist jumalat. Suur kivist jumalakoola ehitati; kus ei olnud hiie kookinat ega püha ohvituld. Ja külmaole, õuduste müüride vahel kumardasid inimesed uut, tundmatut jumalat. Ja küla mehed läksid raudmeestega vendade vastu.

Kord sügisel, tormisel ööl läks külast vana, hall vanake läbi. Ta siida värske viha ja haliduse pärast. Silmad olid tärn tules. Ju oli ta mäel. Mitas kõrges eksinud hing. Hämmaselt tõstis vanake käed Oruküla poole. Ja see rääkis midagi kämmaselt, needisalt. Ja siis tõusis hommikust must, kohisev pilv, kui verejanuline, kohutav koksas, tüvad laiali. Alt orust kostis kella-de helid. Kuid pilv lähenes. Vanake aga seisis kindlalt ja kõrkumata mäel. Pilv kasvab ja kohiseb hirmsamini, õudsamini ja kui ta Oruküla kohta oli jõudnud, kus

O. Seim.

topia

II

Resting.

rahvas uut jumalat kumardas, sähvas põlvest roheks vää-
ja kostis Kõue rannas. Tumedast põlve rüpest sähvisid val-
guel ja langesid määratud vihma piisad. Hirmunud torm-
sid inimesed kirkust. Huid vihma tuli kõvemini ja kõveni-
ni. Ju oli oie põhjas väike järvike. Hirmunud rahvas jook-
sis multhestes järvekese ääres, kuhu juba üksikud majad
kadusid. Tahtis mõni põgeneda külast, kostis põlvest Kõue kan-
gatus ja melemärkusega langes põgenija maha.

Vanake seisis kui kivikuju mäel.

Hommik lähenes. Ju vihtus põlvede vahelt tõusev kord ja
ärkas ilm, kui põlv lahkus. Vanake seisis mudase vee ääres ja
nuttis. Tal oli kahju sest rahvast ja ta võttis maist terava
kivi ja ravis sellega midagi saladuslikku suure kivi päu-
le, mis järve kaldal seisis. Kuita oli lõpetanud, vaatas
ta veel korda järve poole ja ütles: „Tõel kord keegi selle
tagaspidi ära, siis tõuseb järv, ja Orukülas õstrib õnn. Huid
õnnetu see, kes seola loeb.“ Siis kadus ta erimiste jäikese kün-
te saatel.

Ei keegi mõistnud seola kirja lugeda. Rohkem pani
ümbruskaudne rahvas uue usu vastu, rohkem kirikusid
ja püüasid neid raudmehed; ärdamini palusid inimesed
Taarat.

Ja järv lainetas uus.

Siis, ühel õudsel ööl, mil ei vihtunud taevast tähti,
ega helkinud keere, läks kivist mööda inimene. Ta oli kuul-
nud melikust kivist, millest rahvas kui inimest rääkis. Nüüd
oli ta selle ometi leidnud. Laterna tule kollasel valgusel
silmitses ta kirja; ta mõistis teda.

Väriseks, äö õudsel sunnil, mis järelt helkis ja metsa
kadus, hakkas ta.

Rahuline veepind kõrkus... Mida kauemini inimene
luges, seda kõrgemaks tõusid lainete vahutavad mäed.
Ta oli sinna maale jõudnud: „Huid õnnetu on see, kes

sida loeb! "Ta sestas... enam ei saanud ta elasi.

Lained vaikselt jälle ja inimene läks tagasi. Ta ei saanud ennast teste ust ohverdada.

Ja on unustatud järve tulemine, on unustatud inimene, kes oli lugenud kirja rivil: ja sellest rõõm on ainult minnasjutt.

Hurid sügisel, kui ööl kõrge pikemad ja pimedamad on, kerkib järvest kõrge torni tipp, kostab sügavusid kellaade helid ja inimeste ohked.

H. Ulgurand.

Õudusel ööl.

Põud... Päike saadab omaid viimased kiired jumalaga jättes üle metsk laatrale ja vaob siis ohumende. Õhk on sambunud, ränk ja lämmastav. Wajud venivad taeva telgilt. Lõuna taevast tumeneb... Äga päike - ära jätta oma lapsi maha, ära mine meilt nii vara! -

Tuulehoog raputab järelandmata puid laatra ja ajab rennoliga salajuttu. Tõstare Märt ja Teandi Tõnis soovivad teineteisele midagi kõrva, midagi niisugust, mildest perenaine ei võis märgatagi, just nagu tuule jutt puid laatra. Pea sammuvad nad teist vältja ja algab viiskärk tulviku tumeolast jälgilt. "Taevane jumal, mis ann niisid Tõnisel jälle pääle tulnu ku' lähva nä mõlemba Märthga kodust ära!" Hädalolles Tõnise terve pool Huet.

Mehed sammuvad läbi pimedas metsas Alasoo kõrbi poole, kust kalli hõnna eest ikka veel seda märjusest saada on. Tihti on tasast nurnat kuulda... "Heula Tõnis!" ütles Märt, "eitäa, kas sida joba Riiga narak tulema, mu

kõrvun om niogu suuretinki mürm.!" "Jututa om, mesd
tahetas karistada selle üle, et enam jäi ei pea oma elu üle,
ma arvan küll, et lähme tagasi, sest midagi ei püüdnud, sest
ta om tuleman - ja näe õkva niid jälle lei lõunapoolt ai-
ra valgus, lähme tagasi!" "Ei, ei - ei mitte! kui nii kaugele
ära oleme tulnud, siis siit enam ei lähe tagasi!" sõnas Mänta
mehed sammund tolmarvat tuul. Pea jõudsid nad sinna, kuhu
igatses nende tööst tömp ja vaene orjaskus vaib.

Müri lähes kordkonnalt valjumaks. "Kõrhimus ae! tee
uks lahti, mis sa juba nii varra magama lääd!" "Kis sääl
om?" - kuuldes hääl toast. "No eks, eks mina va'sin sõber
Mänt, Tõnisega!" Üks avanis ja mehed astund sisse. Ühkeltsen-
giti "karjajaaku" ja teisi niisuguse, vut eitea mis "jauaku",
lauale ning algas lõbus töö. Viimaks, kui juba pähe hakkas ja
rahakott nimmer nulli ütles, ei jäänud neil muud rööu üle,
kui aga jälle üles tõsta, kust üks välgu viib ja missugune
tee kodu poole juhib. Ja nõnda see ka oli. Näd sammund, kuid
mitte enam niisuguse kiirusega nagu kortsi poole tulid, vaid
teineteist kimmi hoides, et kraavisei kukuks. Müri lähes, kuna
suuremaks ja valgud lendavad taeva tilgilt. Pimedad pil-
ved kirkuvad lõuna-täevast ja keerutavad kohisides üles.
"fumala eist, Tõnis! me eksime!" Tõnis ei vastanud, tema nägu oli
kurb ja süda rahutu. Ta mõtles ainult selle poiale, kui aga
eluga pääsks ja terve nahaga koju jõuaks.

Tuuled mühavad ja valgud kirjutavad «mene, mene-
kel» pilvedesse. Äkki karkus, siis müri ja jällegi vaikus...
Vihma piisad lendavad pilvest jänuse maa paale. Tee on po-
rine. Mehed astuvad tee päält kõrvale ja poevad kuuks alla.
Tummalt ja sõnata seisavad nad teineteist kimmi hoides, tema
et kummalgi oleks röömu teinud. Üks oli nende mõte, üks
nende fumal. Vihma sadu suureneb ja sunnit ka kuuks alt
mehed välgu minema. Siigase päia ja arusaamata astuvad
nad edasi, kuid teadmata kuhu. Mõtu korala tuli kooku jõna.

Suhtis
huvi

mist metsa pürga. See ajas nende põie veel rohkem sügavaks
ja mõnikord kukkudel ka päris taqurpidi kukkumise. „Nõpa-
gana asi mis niid on; me oleme ju peris ära esinud, ei saa
enam siit vällä!“ Kõrges Mart aeglaselt ja Tõnis kordas se-
dasama: „Essinü, essinü!“ „Tõnis, me oleme patutsenud
muse ja niid juhul nuhtles meid.“ — Mehed hulojwad pime-
dat metsa pidi, veri sulise jalga all üleni märgil eksjast. Samal
laugis tuline nool püü pühta ja kõrvulukustav kärekas
kõlas üle metsa; ka muste südamest tungis sama nool läbi; mül-
le põäle nad jalamaid sambana sissema jääd. Hirmu jüdi
nad jõu. ja läbi lüha ja lüest. Kõhnunult ja ettevaatli-
kul sammul astuvad nad jälle edasi. „Mõnugune hirmus, oh-
tumine!“ — Mõnugune kole viirastus, kui meie oles sääl püele
ollu, siis oles ka meie niid juba surnu! hädaldas Tõnis.
Oh Taevane jumal, kui niid veel pääses, siis tahaks ma ennast
tähta parandada, ei enam naabri põllul karja sõta, ei enam
oma nait vanduda, ei hobust püsa, ei midagi, ei midagi
enam niisugust!“ Tõotas Mart. ja Tõnis lubas omes südames,
et ta enam üalgi korti ei lähe, ei enam üalgi viina ei joo, vaid
kõik need moodud maha jätab ja kõlblikult elama hakkab.
Vihmasadu ränk ja raske, mehed kõnnivad eksitud pimedas
metsas, üleni märgad ja väsimusest värvatud. Vesikarjaba-
tudes jalga alt üles. Vahete põdel on ka vihmasadu vähemaks
jäänud. Mets on veel aga pime. Tumedad pilved sõnavad rän-
galt taeva all. Mürin jääb kordkordalt vaiksuseks ja kuu-
latab uue päeva algust. Mehed sammuvad edasi, — eksa eda-
si kuni nad viimaks õne juhtumisel jälle kõrtsijuuve väl-
ja jõuavad. Säält hakkati uuesti kodu poole sammuma. —

Mets auras udust. Ohk oli värske. Kõik hommik nii ilus
nii õnnelik. Ka muste süda oli kerge ja rõõmus. —

aga esimene asi, kui Mart koju jõudis, sõimas ta oma
naise läbi, et kardoomad veel mitte metsa pole saadetud. ja
nädali pärast, kui ilus ilm oli, läks Tõnis jälle, sedasama vana

tuttavat teed, kortsi juure ja mängis oma rahakotile num.
mes nulli. . .

Ludvig Eek.

Vabaduse täht.

Täht, varksel kerköö tunnil
nägem tähte hülgavat.
ja sell pimeduse tunnil
valgust maale kallavat.

Siis touna poolt siis kerkis
üles mustav äärsse pölv.

Täheksel kinnis kättis -

läbi ei saand valgus kiis

Täht küll katkus vabaneda -

korda see ei läinud tal.

Siis ei mõtkind taganeda:

Pikkus karkis müüriks .

Sest esada aastat kerkis

kole pikse meürin mest

ja nii hirmsaid jütte vestis,

mida kuulda polnud must.

Vümaris parstma hakkas pärse

lahkus mest siis pölvne.

Kadus vihm ja kadus äärs

aga ei veel täheks

meile naita oma hülgust:

udupölvad varjavad

tima pühakõne valgust.

Paljud aastad kaovad

enne kui veel pastina hakkab
mee oot' d'ud tähele,
enne kui veel lastna hakkab -
mee kallid vabadus.

A. Johansson.

Erich Lillioorg

Jutustus.
Hooliaasta oli lõpul. Õppimine läks roga pae-
raaga kergemaks, sest mõnest õpiainest oli talve jooksul
tarviline osa läbi mõttud ja need tulid nüüd ainult
kordamiseks. Ilmad olid lihtsam alguse kohta, tused,
soojad. Mee, tõi kiiresti õpetust, käisime pea iga näd-
dal 2-3 korda päevale tunde ehk pühapäeviti linnast
väljas kõndimas. Pühapäevil ei tulnud sagedasti lõuna-
legi koju, vaid võtsime toudupoolist kaasa. Hoo kadus
ruttu ja suvivaheaeg ligines. Oli aeg pühapäev ja kiire
arvapäeva meil veel koos olla ja siis läheb igasugune poe-
le. Viimast pühapäeva sell. õpiaastal mälestada tahkes
sõstime aurikul Haaslavale.

Kell 1/2 hommikul olime viiekeri sadamakoos (üks
meist ei sõitnud mitte kaasa). Tuli pool tundi laeva mine-
kut oodata. Huiemine vile antud, muretsesime prahid
ja astusime parkale, ärasõitu ootes. Mõne labilõikava vi-
le järel nihkusimegi minema. Madalal, soorid hernanud
pikana vana jõekallast mööda venivad, ei pakkunud
kuigi suurepäraseid vaateid. Sügis oli jõe sama-
se ilma, kus ainult mõni üksik suvi p'itv sinist taeva-
võlvi elustas, lõbus sõsta, veel enam meie lõhusa selts-
konna ja lootuse tättu. Haaslavalt paremat loodust ei.

da. 45 minutitise sõidu järel olimegi Haaslaval. Laevalt
parvele astudes läksime jõekallast mööda kabina poole.
Tundl jõe ääres viidatud, läksime läbi mõisa surilajete
metsa, kusfalk aega liusisime ja surimaju situtasi-
me. Viimaks läksime metsaäärsel heinamaale. Siin olis
ka palju teist räljavaade: oksapuu mets, kõrge, lõunapool
kallak heinamaa, all orus väike looker, kiire oja, ja
umal teise kõrgustiku pääl küla - õige suurepärane
koht. Sellisel metsa ja ojavahel heinamaal viibsi-
me kaua mängides ja mängust tüdides G. Suutsu luule-
tusi kuulades, mida üks meist kaasarõetud raamatust ette
kandis. Selle järel lahkusime sõialt ja läksime läbi kü-
la teist metsa, kust varsti läbi mõisa tagasi õnajak
ääre liksime.

Jõe ääres sõime kaasarõetud eiuit, mida paasi toibi
piimaga täiendasime. Ülejäänud 50 minutit möindesi-
me määrtunud jõeäärel heinamaal. Kell 4 sõitsime
aurikul tagasi linna. Poole tunni tagant võis Haasla-
vat rül tumedana kauguste tahas näha, kuidl varsi
kadus ta situst. Linna jõudes hajusime kohe.

Èhk Haaslava loodus küll kõixi meie lootusi ja ooti-
si ei täitnud, siiski ei petnud ta meid ka mitte ränges-
ti.

See oli siis õpriaasta viimane pühapäev - 17 mai. Tei-
sed kuus argipäeva kadusid ka ruttu. Pääle tunnistas-
te kättisaamide selgus, et ainult ühel meie seltskonna
liikmel järeleksam oli, kuna teistel kõigil suvi õppimiset
vaba oli. Kõix pääle minud ja Èrich Lillioni sõitsid ma-
le, kuid küllalt oli mulle ka ühest seltsilisest, päälegi mul-
sast.

Èi länud palju päeva mööda, kui meie kokku ei
Ha mina olin varem maal, kuid selliks suureks arusid
vanemol linna ja ka mina.

vähemalt

saanud. Iga nädal kärsime minimum 3 korda linnest
väljas tarmi korjamas, mida isäranis erich toimetas. Anna
ümbrus sai meile tuttavaks, kui viis sõrme, nii et «kuku
minna» suurt muut ei teinud: kohte mõnemiseks oli küllalt.
Tahtvud, Lemmatsi metsad ja Soadi lepru oma tarmeri-
kaste kohtega olid meie alakarastus «suurituspaariks». Ka
sõone Wahi lepru nägi meid, ehk küllharva.

Nü läks aeg igapäevs arkeldues ja saagetas koosole-
mistis Erichiga, kuni jaanikuun pooleni. Siis tuli pööre - minna
sõitsin Tallinna sugulaste juure, kuna Lillorgiins; linna
jõi. Polnud enam kedagi, kellelgi ta olnud võinud jätta ves-
ta, ehk seltsis tarmi korjamas käia. Esialt kartis ta küll
igavuse kätte surra, kuid selgus, et asi nii hull polnudgi:
tööd oli niivõrd küllalt, et igavusel maad polnud. Ja
kuidas võibgi noorel, elurõõmsel inimesel igav olla? Iga-
vus on kurvameelsele vanakste tarvis, kes sooja ahju kõr-
ral läinud päevi mälestavad. Hui ta kordist tüdis, siis läks
ta metsa või jõele kaldale ja luges kaasa väetud raama-
tut ehk unistas niisama. Hui suurepärase oli tavaliselt läski-
vat jõgipinda vaadelda, kus harva mõni lootix, ehk kalusi
vene libris. Hui kena, armas... Veel suurepärasem tunne aeg
aga siis Erichirinda, kui tuul vesipinda liigutas, kui mäss-
rad veed kohistis ja vahutas varte järsku kallast püksid,
kui praarad kõrgele karghoid ja torm iksa hulus ja rin-
gus. Siis polnud armustgi peatsi jõel, armult aurik tegi oma
konalikka sõrte, tormist ja laimetest hoolimata, mis tuldes
vohastema varte püksid, nagu tahaks nad teha püksiks
purustada.

See on armult jõel, nii värske jõel, kui Emame sõda
on, mis on aga merel sarnase ilmaga? Kas peaks leiduma
kalusi, kes lähaks sarnase ilmaga välja merle? Mis peab
aga see ütlema, kes vagase ilmaga suurte lootustega
tule läks, kes niivõrd aga kesit vohast merel on? Ja

mis praavad arvama ja mõtlema tema omaxsod, kui ta juba ootamise järele koju ei tule? Õnnetud!

Sarnant ajul tundis ta end vabana, taastatuna, trusaamatu tunne tähtsustas teda. Vist oli see vabadus, hinge vabadus, mis on kogu inimeses ülem jõud, tema ideaal, ilma milleta on võimata edeneda, progress.

Siis veel kenam oli ilusal juunioru kommuunal tasasel jõgipinnal, kus helesinine taevs ja soojendav päike vastu helgetisid, gaadiga viibida, ehk kui huimav hulgustunneke vespõlde süles, teda vaagutas ja Erichi kiigiti-utavat palat jahutas.

Mitte vähem hurman ja suurepärase polnud paadiga jões ka õhtul, punetava, hõmeks vihmatoova, päikese vaatepiiri taha kadumist vaadelda ja selles jões pikamööda pinnenevad loodest. Sarnant ajul endis jões viibimise meele tuletis rõõmsid need talle praeguste suurepäraste vilgete kõrval nii viletsatena, puudulike, vähepaakuvatena...

Kui hääl oli uni, varustud meelsate unenäguidega, pööble õhtuse jões viibimise!..

Ummakuu algul sõitis ka Erich Tartust ära maale suigulaste poole, kuhu teda õpetöö alguni paluti. Palvet tähtsustas hääl meeliga ja sõitis varri päralt. Oma armisa Smajõe vahetas ta veel armsama järve raste ümber, selle karuga, et iga tunniga, mis ta järvel mööda saats, 10 kopikat järele jäi, sest gaat oli hinnata.

Ta tõusis tavalisti iga päev kell 6 üles, ning läks tunniks paariks maha ehk järvele, millest ora metseni ulatas. Sellele järgnes hommikusöök ja pärsid askel dund. Pilvistel, vihmastel pärsil, samuti ka galavil kinnipärsil istus ta toas, lugedes ehk kirjutas. Kenadel õhtutel püüdis ta kas liblikaid, või sõitis järvele ja kuulas mõlana.

käest pannes õõpsu laulu ja õõ kaebust äesti rahva
kurvast saatust.

Heid suvivaheajal on kiire kaduma: lõkusekuu algus
jõudis kätte ja ta sõits tagasi linna, et enne koolimise-
kut meletulethurs nature raamatute tühida. Siinast lei-
dis ta mind eest, kellega siis jälle läbivõimne algas. Me
mööndasime suve Tallinnas. Ilu võis linna läns pärast-
le igavaks, nii et tuli merelt ajaviidet otsida. Sagesti võtsin
raamatu ja läksin linnast välja mere kaldale ja lugesin
sääal. Sinavas kauguses paistisid laive valgundavad purjed,
ermalt nagu valged luisid vesipinnal liukudes, pärastaga
ikka suurenedes ja suurenedes mandarid nad purje kuju.
See oli varase ilmaga.

Tormisel päeval, kus lained määratuma viha ja jõuga
kallast uhtsid, oli mul nii õudne, kogu mere kaldal olla.
Hirm tuli pääle, kui mõtlesin nende pääle, kes samase ilma-
ga merel juhtunud olma. Heides julgivad, kannatamad nad se-
da? Mul näis see võimatu olevat isegi suure aurikuga sa-
nosel päeval vesialata, veel vähem väikse purjekiga. Heid
kalusid on nii külmaverelised ja räägivad, et nad veel koka-
damis ajal merel lastete ja tormiga on võidelnud ja õnnega
pääsenud.

Iga päevaga valgus ikka rohkem ja rohkem ipilasi lin-
na, sest eksamid algend. Ise sugune tunne arus rinde, kui
need tõrised nägusid nägid, kes küürel sammul, paljud vane-
mate saatel, paberilehed käes, tõttend, koke õpiasutust (õpiaru-
tuste poole) - nad kõrk taktsid haridust, seda kallist hinge
rara, saada. Et seda saada, oli tarvis raskend kateedriga lihi-
elada. Ja nüüd oli jälle üks kateedriga. Mõni tund hiljem
võis koolimajadest rõõmsaid, näerulisi nägund väljatulemas
näha - need oli eksamid õnnestunud, nad olid ülesande välja uhkan-
damud, kuid veel enam oli neid, murelisi silmi, kus prasad-
gi ei guundunud - nende rõõsanne oli valisti, ombours "ei olnud

õige, sest ei olnud õnne, nad pidid tagasi maale, maa kool-
lesse minema: „linnasaksad“ ei arvanud neid hariduse vää-
rilstas, mis linnas jagatakse.

Kõik need põlised tühtavad seda aega meele, kus ene-
sel sarnased ajad läbielada olid, kus ise kokkunenud hääl koo-
li poole ruttas. Huid kroonu õpruskirjastus, kus kord kõrge
valjum ja kitarinnalõisem on, kus aga tung suurim, sest pal-
jud arvates võivad ainult sääl lapud tarvitist laadist saa-
da, mitte aga mujal, on vähe võhke matse¹ tarvis: need
jäägu „karjamaale“.

— Harkka vül mati, ²õpetama, ei ole ruumi ja asinudi,
karjaga karja, mis ta ot. b linna, ei orka kumartagi! „Lau-
sub mõni „koolipapa.“

Ma tean niiselt huvitavat juhtumist sellest, kuidas
„ruumi“ leidsakse.

— Kõhalekus kroonu gümnaasiumis on Dr. B. preeg. eksa-
mil. Ta teadmised on nõrgarõista, kuid teda otsustakse vas-
tu võtta, kui ruumi jätkeab. Hakjaks oli sellest aga guundus
ja paljud jäid vastuvõtmata, ka Dr. B. preeg. Nüüd läks
isa ühe tuttava nimetud kooli õpetaja poole, pani 50 val-
git lauale ja lubas need kooliõpetajale, kui see tema poja-
le ruumi muutseb. Lepiti kokku ja kooliõpetaja hakkas
„ruumi muutmise“ kallal hooliga tööle. Ta valis ka
kõrge õigema tee selleks: hakkas ühte mati³ tagaarsa-
ma, nii et see jõuks koolist lahkuma prdi. Nüüd oli ruum
kâes: Dr. B. preeg. poolis ja kooliõpetajal 50 rubla torkas!

See on fakt.

N. B. Dr. B. oli rahvuse poolt Balti sakslane.

Oleks huvitav teada, kui see kooliõpetaja seda patla
Reema paavsti käest andeks ostma läheks (varem oli see vôi-
melis), kas jätkeks 50 rublast? Vist ikka jätkeks ja jääks
¹Tarvitab seda sõna mitte sõrmusõnana, vaid eestlase-
talupoja tavalise nimetusena. ²Sõrmusõnana.

Stramile väärile minekurs ka veel mõnigi valge üle!
Nü lastakse haridust XI aastajal Europas lastel.

Müni päev enne revolüüti algust oli juba meie kuu
liikmeline seltskond kaos, kuid aja puudusel oli võimatu
jalutuskäike korraldada. Alles siis, kui esimene hommiku-
poolik küolis mööda saadikud, võisime jalutuskäike Gais-
entali korraldada.

Mine juure, asus ka keegi kolmandama klassi gümna-
sist korterisse. Oppimise poolt oli Saal (gümnaasist min.) laisk
ja soovis suurema aja aega kas kaotamänguga, ehk
"Pinnerdonide" lugemine mööda. Ma ei sallinud teda tema
laiskuse, hoolituse ja väikese sõnavõrgi pärast. Ma kat-
susin mitu korda teda erge tee peale pöörduda ja temale
lugupidamist "Pinnerdonide" vastu äratada, kuid asjata.

- Nõ juba nekid on, Pinnerdoni, ütlesin ma korol, kui
ta jälle taskust nimetatud raamatukere võttis ja ahnelt lu-
gema hakkas, - ma ei mõista, kuidas inimene nii rumal,
arusaamatu on, mis on väga uuemat kirjandust lugeda, üks-
kõik mis kulus, - palju parem ja kasulikum!

- Nai kasulikum, hm!... Iga mispoolt? Uue kuu rodi, mis
harix korre püüdnud, ja muud pole midagi need ra-
matud, mis sa mulle soovisid!

- Iga loetud raamat avaldab inimese päale teatavat mõ-
ju, raamatute sisust ärarippuvad, see on igale selge. Mis on aga
"Pinnerdonide" süre? Elatiseid tapmind, kuritööd ja röövimised!
Kas ei mõista, kui kahjulikult sarnased lood inimese hinge päle
le mõjuvad, teda koristades ja kõrgsugustele toorustele ja
lubamatustele ärates? Uue kirjandus on aga hoopis teist
laadi: sääl pakuvad rahva targemad, anderikkamad pojad
kõike, mis häda, mis kasulik, mis õpetlik, küll tööste, küll
satipiliste juhtumiste ja kirjelduste näol. Võta näiteks

~~Lumiste kõrguste poole~~ ja vaata, kui
„Lumiste kõrguste poole“ ja vaata, kui sügavalt litar-
kust on sääl ette tulevas mäevanakesse jätta! Suunda aga
ainult aru saada!

Kas on sinu armsais juttus mõni sarnane koht ette tulla?
Mis uude kuldle puutub, siis ütlen, et see suugu niitli «so-
di» ei ole, vaid otse vajapärase sündmus kule alal, mida
mitte üksi Hovik, vaid terve rühm Eesti keelemehi juhivad.
Kui nad vahel liig radikalselt oma uuendustega löhi-
vad, sellelgi pärast ei väi tärret keeleuuendusest hukka-
maista. See katsu midagi tõlkida üheks mis kulest en-
ti kuldle, siis näed, kui suur peendus sõnust tuleb, kas
on siis ilmaaegne kultuurstada sõnuga, mida keele-
uuendajad kolikambist välja tõivad, ise komponendivad,
ehk Soome kulest laenavad? Vaata järel, kui sarnased
me kule on ja vaata, kas on üharune teie puhastada ja
altada?

Sarnasid sõnavahetusi ja tihti tuli meist saagesti, kuid
mul ei läinud ikkagi korraldada ta mult täiesti muuta, ehk
ma küll mõnes tihkis teda juba tõe poole juhatasin.
Kuid mõne näidala pärast lahkus ta minne juurest.

Ma sain taga mõne aasta eest Pärnus kokku, kus
ta alama postiametnikuna tunis. Siis tunnistas ta isegi
end süüdlasena, et minne õpetusi kuulda ei võtnud,
vaid kangemalt oma ebasõpruse vaadate eest seis. Kuid
siis oli natuke hilja, et kõrge kahju parantada.

Hei kulum jõed ja järved jää ning lumega kattis, kui
lumel oma lassis igavilise lehekülgi luges, olime ühe-
dega, mõni ka seega platsis. Jõe, ka lühel pääl oli
sile jää, nii et võis kei kaugele üsutada. Jõule vahea-
jal käisimegi paar korral jääd mööda Haaslaval ja jä-
hesel, Quisentalist ja teistest lähemist kohtest rõõkimata.
Täide jõulede saime Mõnsega, uue õpilasega, tulla van,

kes hää jaonitaja oli, ja meie journalid, misla meie enes-
te kerkel juba teist aastat välja andsime, pittega varustas.
Nüüd töötas meie kuukiri ka kunsti kültest edeneda,
kui mitte vastasid poleks olnud, kes seda kukutada talit-
sid. Vastasteks olid nimelt samas klassis ilmuva venekeelse
kuukirja toimetaja, kellel direktorilt luba oli, kuid meie,
estlased, ettevõtte tarvis seda ei andnud, sest olime ju kroo-
ne kaunis! Seda tarvitasidgi venekeelse kuukirja ettevõt-
jad ja näitavad meie journalist klassiühemale ja see onant
korral direktorile. Lugu lõppis sellega, et meil ära kela-
ti edasi journali välja anda, kuid „estlased ei jäta oma
usti jouni“, nagu üks kaarlipeitaja ütles, nii ka meie ei jät-
nud oma jouni, vaid journal ilmus salaja ikka edasi. Sel-
lega siis ei saavatunud venelased ikkagi eesmärgi, vaid
järel värsi „kuivale“, s. o. lõpetasid journali ilmumise tööde
puuduse pärast, sest:

„Kes teisel auku kaevab,

„See ise sisse kukub!“

„Kivadel, kui õnne, karastavad ahavad puhused, kui
lindude keor oma kenamaid rõõmsid õpetad viise sun-
nima osavusega ette kandis, kui mai oma saajale, lusa-
te häämaruuga ja tuhandite kirju lillidega jõudis,
süs hajusime jälle suureks, lastes sügisel üksteist jälle ka-
ha, kuid see sõlt praadiga õnnejärel jäi viimaseks sar-
naks, sest du on ju nii muutunud! Mitme aasta pärast
kui ma jälle Tartus viibisin ja Lilloruga ning mõne
teise sõbraga koos olin, ei olnud vana seltskond kaugelt-
gi enam koos: ühte oli juba surm parajasti nooruse aastast
tatunud, teine oli valge saatuse sunnil koolist lahkunud.

Suve saatis Lillorug Tartus ja minna Pärnus möödla. Si-
gisel, kui koolid oma tegevust algasid, kui kõik minu va-
nad tuttavad seltskonna liikmed ja journali kaastöö-
lised toimetaja Lilloruga esotas Tartu gümnaasiumis koos

Копия
ОХТУ
РАХУ.

olud, pidin üksi, lüua tütta võtta, sõpru Pärnu gümnaasiumi
hallide, õpetate seinte vahel rüübima ja rõgaviku üle kurtma.
Ma läksin eimesel päeval koju, süda täis kurbust ja soovimata
vana sõpruga jälle kokku saada, kuid need olid siin ai-
melt soov ja järgi sooviks. Endist ajast olime selle ajaga re-
kessis koos rõõmsa ja väike meeleoluga, kuid nüüd istun
ma üksi Pärnu lahe kaldal, tundmata sellest, mis tulevad
sõbrad Smajõe kallastel.

Kui meil mind mitmelgi korral trööstinud ja rõõmus-
tunud oli, siis ei tundud ta häana sõda mitte: ta oli täna
nõnda pahas tüüp ja ei pannud mee kurbisid silmi tähe-
lepi, vaid ta teaduslik vood uhtisid vahetpidamata liivast
kallast, ja vahetand liiva trii. Mitmesugusel juhtumisel
meie õpetaste elust Tartus käisid pikana reana mee vai-
muse silma eest mööda ja see aina kurvastas mind. Ma
otsisin tarkust pliiatsi ning paberit ja kirjutan laulu,
elegia, mille samast ainsult melanhoolik kirjutada võib,
mitte aga noorus, noor mees, kes peaks olema täielikult
noorus lootus ja rõõmuga, kelle hingus ei tohiks olla maad
rõgavusel ja kurbusel, kes võiks ainsult lõbusaid, muuta
laulu luuletada.

Kui rõõmalt mõjub saatus noore hinge päale, nii kor-
gesti muutuvad meie noored kurvamulseteks - see on soo-
vimata nähtus, sõda ei tohi olla! Elurõõmsad optimistid
peame olema, ei tohi meelt hesta! Saatusel peame ras-
tu hakkama, tagasi tõjuma kõik kurvastunud, raskel elu
tundel peame hääle, meelepäraste sõnadite päale mit-
lema, mineviku ja luule vallas tröösti otsima. Siis või-
dame! Edasi!..

Harta läks aasta järele tagantulematult ajamen-
de. Ma olin juba eitsmendamas keskkooli klassis, ja
Lillorg, kellega ma ikka alles kirjavihitasin, kuulen

damas, mis tema 18 aastase vanuse kohta paras oli.

Selle aasta jõuludeks sõitsin Tartu ja läksin kõrg
päält Lillome juure. Heid teda ei olnud koolis ja jäin tema
vanemate juure ootama. Hei ta tuli, läksin tema tuppa,
mis teistest eraldatud oli, järele. Heid ta polnud mitte uni-
si: temaga kaasas oli ka kuugi aasta paarikümne vanu-
ne naisterahvas. Ma teatasin siidamlikult ta sõpra, kuid
paha aindus asus mu kõrge. Naisterahvas, kes minne oota-
mata ilmu mine läbi pünlikku asendisse sattus, tõi vassi
ära. Lillorg, keda minu ilmu mine ka üllatas, ei kula-
nud seda.

Nagu niid selgus, oli Lillorg juba kauemat aega selle
naisterahvaga tuttav. Heid Erich ise polnud mulle varem
sellest midagi rääkinud ega kirjutanud. Selle sügavuse taga
järgel polnud ega mitte päris soovitatav, sest Erich oli karta-
nud selle tagajärjel oma au, tööhinnu ja optimismi vaa-
te, sest kõrge muu näistalle ülesarune, vastik olvad, ainult
seda neid ta armastas, tema juures viibis ta ka suurema
jaos aega. Ta näis ainult temale elavat. Heid naisterahvas
ei võinud kunagi nii usaltada, nagu seda Erich tegi, sest "tema
ilusad sinised silmad, on pihust ja vaalust täis!"

Huuga enne ei olnud Erich minu pääle nii vihane,
kui siis, kui ma teda naisterahva eest horatasin ja tema
kallimast lastvalt rääkisin. Ometi tegi ma seda mitte pa-
ha nõuga, vaid mingisugune instinkt rääkis mulle se-
da, ma aimasin selle armastuse paha lõppu. Pärast tun-
nistas ta isegi end siidlasena, et minu horatust ei kuul-
nud ja kahetse seda, kuid see oli hilja!

Minu kuu pääle selle, kui ma Tartust jälle Garmu sõit-
sin, kirjutas kuugi sõber mulle, et Lillorg oma kallimast ilma
jäänud, kes end kellegi temaga kihlanud. Erich ise ei kirju-
tanud sellest midagi, ainult ta kirjutas muutusid lähema-
teks ja kurvemateks. Ta kurtis alati igavuse üle, millel va-

rem tema juures maad polnud. Õu olla talle liig ras-
ke, kirjutas ta, kuid oma kallimast ei lausunud sõnagi.

Järgmisel suvel, mil juba viimase klassi õpilane ol-
lasin jälle Tartus, amisa Smejõe kaldal. Käisin mitmel
pool rõõselt, meenus ka oma vanas „kodus“, kus kogu kau-
ni lapsepõlve möödusin. Kui armas oli mulle varem see koht.
Kuid nüüd nii vastik, kole. Säälkavad nüüd uued in-
mesed, nii vastikud, tored. Kõik on muutunud! Kuis enne
lõllepunrad minu hõlde all olid, kus astud, relgid, üü-
rasemad, phloksid ärtseid, on nüüd säöt, loomel tallatud
säöt! Kuis suured puie all mindul armsad pingu ja laud olid,
kus ma kaunimad lapsepõlve muumid - soopad kevadi-
sid ja suvised hämarikud mööda saatsin, kus ma chaapal
ääpise laule kadunud vabaduseit kuulasin, kus ja puu
mulle midagi jutustada teadis, sääl oli nüüd paar mäda-
nenud lõksi, nähtavasti minu pingu jäänusid! Kusa jõue-
se kaldal, kus mu õngitsemise koht oli, kus mul selline käh-
viseesäätul oli, kus ma ka kene ilmaga mindul pikutasin,
kasvavad nüüd pookad koraputked, nõrged ja suureke-
lised angervaksad ja muud samased kasvud. Tõnne pol-
nud sinna enam inimese jälge saanud, sest ta oli päris
rõõgast, kuis muutunud. Ja palju on siis aastad sellest
mööda, kui mina säält laikusin? Kõigest 5 aastat. Jõe-
rääpe aasta jooksul on kõik nii palju muutunud: armsad
vülbmisepargad rõõgastiks, lõllepunrad säädiks!

Ännult kaks päeva viibisin sääl ja mul hakkas igav.
Ännult kaks päeva jooksul. 15 aasta jooksul, mis ma sääl
elasin, polnud ma veel iialgi samast igavust tundnud. Ras-
ke oli näha seda konna-lapidust, lohakust, mis sääl valit-
s, veel raskem armsad lapsepõlve kohti, mis mulle pü-
hakutena nägid, nii halatsemiseväärtises asendis nä-
ha. Raske oli mõelda, et see viltuvajunud, korratu maa.

minu sünnipäik on. Nüüd ei ole see päik mulle enam voodu,
ja ma ei tahaksgi, et ta seda oleks. Lemme temast!.

Lillorg oli sellest ajast, kui ma jõuluajal temaga viimast korda kokku sain, palju muutunud. Ta oli kurb, va-
gur, rääkis väha ja ainult pääliskaudsist asjust; oma mõt-
tist, tundeist ja plaanest vähest. Endiste heledate, pillidease-
mele, millega ta istus vahtes, s. o. optimistlike vaate asemel
oli ta mustad, pigemid pillid omandanud ja nende läbi
paistis elu ja ilm talle liig mustad, inetud. Polnud kusa-
gilt meeldivat, armast täpsest leida - ta ei tas kõike. Ja ta
jõlgas elu ja musta ilma, ning ei katsunudgi elu meeldi-
vamaks, heledamaks teha, oma pilli puhastada.

See oli kõrk naistrahva süü, kes tema pillid pi-
gistas, tema elu mustas. Ja kaua pödes Endis reid armu-
haabu.

Ühel kevadisel päeval püüasid „möögamehed“ üli-
õpetase Lillorgu maja ümber ja otsisid selle läbi, kuidas Lillorg
ennast pöörud leida, ehk ta küll alles mõni päev
tagasi sääl oli. Kõrk tema kabinet tühjasti läbi, pehmed
laeti läbi, ning otsiti ja otsiti, ega leitud midagi rüügas-
tast. Kõrge selle eest oli Lillorg hoolitsenud, et midagi al-
les ei jäänud, mis läbiotsijatel tavis näha pole. Seltsimeeste-
li oli tal nende pöörde hävitamise juures abiks olnud. See
aaga põgenes ta nende kalle, argutavate vangimaja müü-
re eest, mis teda otsasid, nende külme raude eest, mis te-
da kütkestada ähvardasid. Ta põgenes sinna, kuhu hal-
limundilised „möögamehed“ talle järel ei saa, sinna vaba-
duse maale, kuhu paljud ihkavad, kust paljud „mööga-
meeste“ eest põgenevad, sinna, kus luulise „Kõrge“
vi „kodumaa“, kuhu lapsel indraulasti tapma ja kuldala
otsima tõttavad. Sinna põgenes ta, sest sääl, kauge meen

taga polnud karta neid, kes teie kodumaal nii aqaras-
ti tagakiusasid ja kui metsalist piüdsid, nagu kõrgi vaba-
duse ja rahva eest võitlejad, piüakse. ja põgenedes kor-
dast sõnu, mis kord lirmontas kallist kodust lahkun-
des ja samade "möögameeste" sunnil Kaukasusesse
asudes ütles:

"Прощай, родина Боев,
"Страна рабов, страна воев,
"И вои, иудеи и оубои,
"И ма, покоренный иль народ!"

Alexander
Johnson.

F. N. Tolstoi.

Hundid.

Kui külas vaiks, kustusvad tuled ja
ujub hallina soo kohal uole, siis istu-
vad vaiksides metsast hundid ja reas
sammuvad uolus üle põlde.

Sestse hunt' lähvad julgelt; nundi
es sammub kahersas, hall, aga rea
lõpul astub longates üheksas: venisepli-
ksiga karval.

Si hirmuta kuugi sõda saladuslist,
hüüvat hulka; lähed külasse ta - koi
vaiks neid nähes, aga inimene hiri-
gata ei julge. Ta kahvates tase loeb
palvet.

Hüüvides piiravad hundid korru ja
roomavad, saba lüües ja kõrti eskuu-
lates, kas sääl patused kõned pole liiku-
mas, preesti õue.

Nende sõnad on õudsed, hambad tera-
vamad noasklist.

Topi siru nahaga kolmteistkümmend loh-
vevat kuuli ja lase julgelt neid!

Hõige enne süs langub hall, kes ees, aga
tema järel ka languvad tised.

Hui küla äratand kurk, näedikesat
surnud vananaist: nende ees lamab
hall, aga taga on lonkur - kõrk ve-
rised - miega Issand.

(Vaba tõlge)

K. Ulguland.

Õhtu rahu.

Õhtu rahu katab,
maad ja metsa matab
halla uduloor.

Ännult aja noolab,
kaljult alla tormab;
-vaikind linnukoos.

Nü on ka mu hing,
mida ihkab rind?
-rahu igavest...

L. Õek.

Mardi-õhtu maal.

Enne Mardipäeva sadas palju lund ja oli kan-
ge külm. Ta oli jõele kõrva kaane päiale pannud; mune
suvetüüdid ^{olid} juba ammugi kadunud. Mõni päev ago taga-
nes külma-taht ja tuli sula. Ka Mardipäeva õhtul oli
sulat. Lumi oli juba kohati ära sulanud. Kõik kohad
olid vett täis. ~~Siinugl. voolokihid~~ rjalpool. Tuul loogis-
tas lahti jäänuid koja ust. Meie istusime varikoldestoas.
Korraga kuulime tasast müdinat. Huulatasime - ph
tööst need olid Märdid. Varsti laulis Märdi hääl ööes:

- „Kulla pai suurema, kulla kallid suuremike! kas on
luba sõnuda, Märdil luba tuppä tulla?“ Meie ei kõssa-
nudgi. Märdid aga laulsid edasi:

- „Laske Märdid sisse tulla, Märdi varbad valutavad!...“
Isa tegi uks lahti. Kõik tulid suure müdinaga sisse: Mõ-
nel jahupidi jõrdunud kasukas seljas; mõnel naisterahval
müsterahva - ja müsterahval naisterahva riided seljas. Mõ-
ned märdid olid kaunis huvitavad, isiaranis need, kes en-
nem mõneks loomaks olid muutnud. Märdide hulgas oli
kõige kenam sikk. Suured jäultekitud sarved ulatasid
laeni. Kasukas oli tal jahupidi seljas. Sikk tahts oma sar-
vedega meie mööblit ümber lükata. Isagi vanasarnix ei pan-
dunud Märdide hulgas. Märdid tantsisid ja hüppasid.
Nendel oli ka oma mänguriist kaugas. Isa andis neile ra-
ha ja ema midagi söögipoolist. Märdid pidasid viimaks
annid tänades ja kõrkneku õnnesoovisid kõrvutades kõi-
ti, ning lahkusid tantsides toost.

Märdiõhtul on külatänavas palju Märtisid „jooks-
mas“. Need käivad talust talle ja korjavad andeid. Pä-

kast jagavad nadandid enerte vahel ühe võina ära. Vana-
nasti olnud Märõks käimine väga moodis, aga nüüd
peab see juba vähemaks. Suis käinud nad kaugel, teis-
tes külas, isegi hobustega. Ka vanad inimesed käinud
Märõks, aga nüüd käivad ainult lapsed ja nooremad
nälja tegemas. Näd kogunud kõrre, mida latke puerah-
vas annud: lha, orneid, linu, vorsti, saia ja kõrre, mida
aga puerahel anda olud!

Õie.

Kurbuse ohver.

Vaated saadan merile,
raage õhtu udusse;
^{Kahele} kaugelt alla kaugelt
mõlle mure lahtesse.

Tasa liigub paadike,
tasa sõuab rannale;
tule kaugelt õeke,
jõua sa mu rannale.

Lained mõllul laskuvad,
hirmus torm need tallutab;
rinnas löögid laskuvad,
süda eotel valutab.

Paadikemlahtete jäält
jõudis kalju rannale;
õenest ei tulnud sõialt
minu tükiva rannale.

Elisairmasteijat

Enal mäe nõlvakul, mämma metsa ääres, kasvas talus kena tütarlaps. Ena oli talu perenaine, kuna ta isast midagi ei mäleta. Ta oli alles kahe aasta-ne olnud, kui isa suri. Enalt ja teistelt oli ta palju isa üle kuulnud ja ta kujutas teda hästi, sümpatilisena mehega ette. Huid ensis! Temale räägiti isast küll kõiksugu häid juttu, kuid rääkijad olid sagesti need, kes isegi tema isa näinud polnud. Sarnased rääkijad olid enamasti talu ümardlased, kes sarnasid väljamõeldud juttu laotades, perenaise armualusteks tahtsid saada. Tõepoolest oli tema isa kuri, inetu joodik, kellel nina alati „punane“ oli. Seda ei tahtnud aga tütarlaps, kes arvas laps oli, jutustada, sest siis oleks temas isa vastu jõlgus tekkinud, kuid see oli perenaisele ebameeldivane.

Talu oli väike ja kehv, ning perenaisele tuli alati sa vaesusega võidelda, seda enam, et joodik mees hästi summa võlga järeleütajatele tasuda oli jätnud. Ainult perenaise heolga tööhime hoidis talu „hoamis“ alla minemast.

Alulel (nii oli tütarlapse nimi) tuli juba 8 aastast seakarja ja paari aasta pärast ka lihmakarja minna. Karjamaa oli mäe jalamul, mämma metsa ja väikese, lookiva järve vahel. Alule lapsepõlve mälestused on enamasti kõige pe-

seejuures kõige mulsamaad, selle ajakesega ühenduses, mitte kallastel ta mõned aastad varasest kevadest hiline sügiseni karja oli hooldanud. Siin oli ta naabri talu jõuka peremehe poja Felixiga, kellel karjas ei pruukunud käia, mänginud, siin olid nad üksteisele lapselikkaks lubadusi annud.

Kivadel, kui naabrukes olid heinamaa ja metsa ääres küt- ja lilledel värvirikkuse üle uhke oli, punusid need seltsis pärvi. Adile, kes siia isäranis hästi oma emalt omandanud oli, gunus, kuna Felix lille kandis, tuu Arvi heedisaga karja. Kui Mustikul või Qunikul himu ruki-ehk kartuliväljale minna suurim oli ja Arvi jõust tema aemahoidmisteks ei jätunud, siis ~~vahtis~~ ta abipakuval pilgul karjaste otsa ja Felix, vahel ka Adile, läks astas himurat taltsuta.

Suvel, kui järve palavalt paistis, kui kärbsed ja par- mud karjale rahu ei annud, kui nooul Punul ja Ristul kaharad sabad, naigu lipud rõgisi jästi kerkisid, siis oli karjastel rohkem tööd. Siis ei jätunud enam tivist, nad nad pidid ise mõlemad valmis olema, sest murdu pühivad, kus tu- hat ja tolm! Kurel perenaine polnud, õnneks, ka mitte just „tulidark“ ja Adile võis palavaks keskpäevaks karja kodu ajada.

Vesi ajakeses oli enne faani soojim ja siis kärsid Adile ja Felix sargsti seltsis suplemas, ilma et nad teineteist hähene- nud oleks. Nad olid nagu vend ja õde, ei veel enamgi, sest vaevalt, kui vend ja õde rii hästi läbi saavad, kui nemad! Mõlemad olid valmis halasti veest välja jooksmas, et tervet ap- pi minna, kes küsaka Mustikuga valmis ei saanud. Kumbgi ei pahandanud, et tema rohkem jooksmas peab, kui teine; õieti polnudgi Felix säädeluslik karjane, kuid ta käis iga päev Adilel abis karja hooldmas, vähemalt seltsis, et Adilel, gav ei hak- kaks. Tegigi Arvi, kes nende sõprust nägi, ei pahandanud oma rannima osa üle.

faanipäeval jätkus perenaine karja koju ja Adilel oli päev

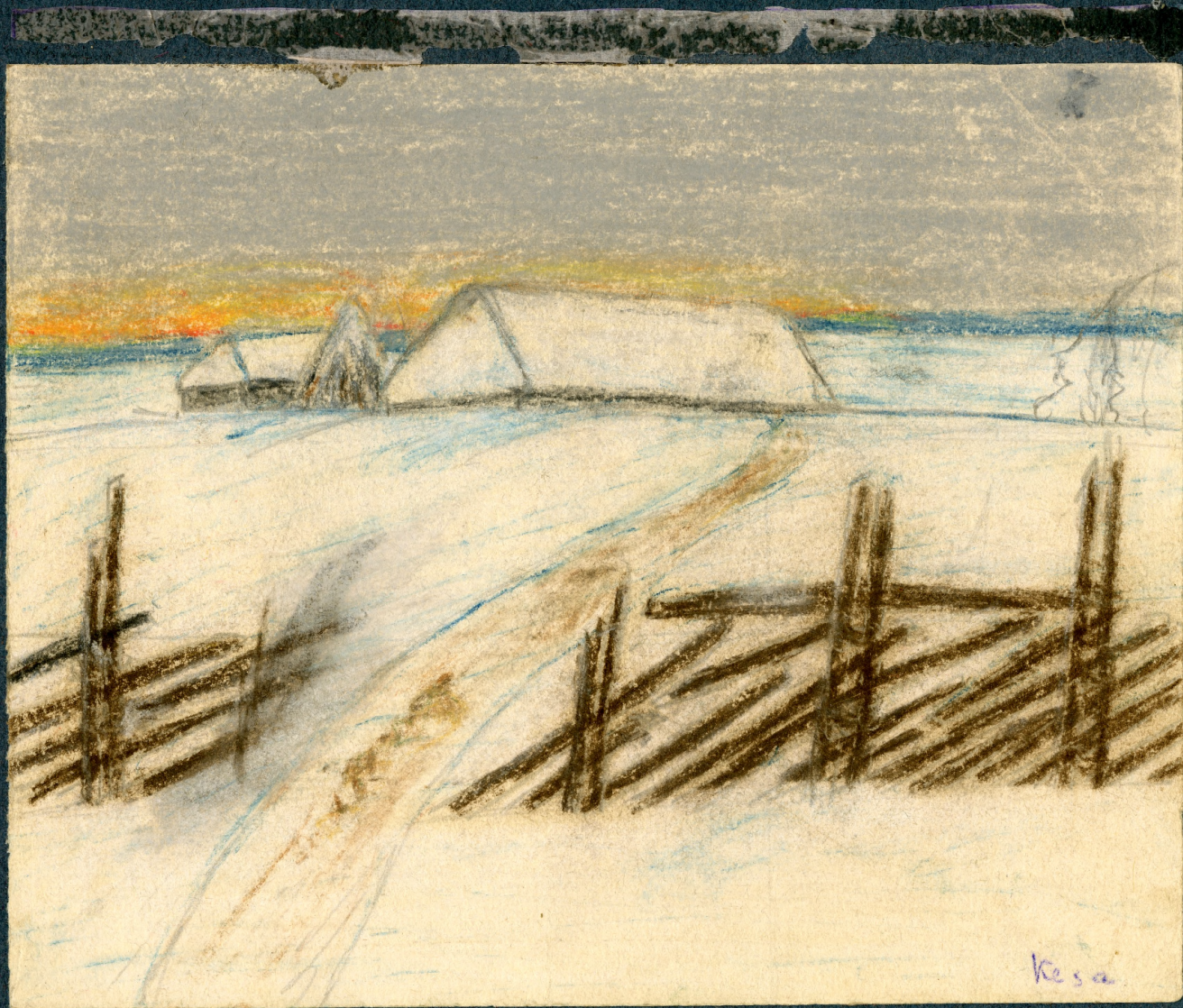
vaba. Tal anti luba nature eitemad riided selga panna, ja
heha, mis tahab. Üksi polnud tal midagi teha: tuled ümardajad
läksid linna, kuna nad teda ühes ei võtnud, palverid kuulama.
Ta jättis, sest neil ei olnud „sabaranku“ karvis, nagu nad püüasid
le traval ja suuremeelselt vastasid, kes ka soovis, et nad Adile
kaasa võtaks. Kui Adilel nutu-hoog üle läks, jooksis ta Felxi
kodu, kurd Felix oli nagu linna sõitnud. Nüüd läks Adile rüh-
tud meelelul metsa leusima, et ennast looduses rahustada. Loodus,
mille nerkel ta üles karvis, oli ta parim sõber. Looduses pustus an-
samata, nägemata võim, mis temalt ta muremõtted emale pele-
tas, ja rõõmsad, loodusrikkad asemele asutas. Ta kõndis kaua met-
sa mööda ja otsis linna pesi, ehk vahtis rõõmsate oravate hüp-
perd ja mänge. Kui ta teise metsa ääre jõudis, istus ta heinamaa
äärele ja kuulatas pühalikke, salalikke, hinge humavut, valolai-
vat metsa kohinat. Ta unustas kõik muu ümbritseva looduse, pü-
le selle võimsa metsa... Igaxord, metsa astudes, valolab teda
imelik, salapärase tunne. Süda nagu sulas seda pühalikke puie
kohinat kuuldes, mille sekka harva mõne suurema linna helid
kuulusid. Alati lohaks ta metsas, ehk tema looduses viibida, ku-
la ta tema pühalikke hääli ja unustada... unustada illesast vii-
kesest majakesest, kes metsa, ja maja es mängivatest lastest.
Valolas sarnane vaimustus, et ta tahtmata emalt õpetud laulu
„Hinge üles märgile“ laulma hakkas, jae ilusatena, võimsatena
kostsid ta ilusaad helid paari nooremehe kõru, kes emal metsas
istusel. Tasa, vargul sammul hüüsid nad lauliku poole. Adile
ei pannud neid enne tähelepi, kui nad metsast välja laopole
astusid. Nad olid looduse talu poisid. Nad olid petitud oma an-
rustist: nad lootsid mõnda suuremat neidu laulikuks näha, kel-
lega siis sõprust solitama olks võinud hakata. Et oma eksistust kin-
ni katta, astusid nad Adile lapi, tutasid teda ja küsisid ühte ja
teist nende talu asjust, ja läksid varsi jälle minema. Kui Adile
üksi jäi, hakkas ta uuesti laulma, kuni viimaks koju läks.

Ohupoolikul kärsel nad naabri talu poiriga marjil jae

H. Kesa.

Lage talv.

K. Kasa.

Sestitalu

õhtu, jaanistule juures, sai ta Felix'iga kokku, kellel mureduo-
põlgu linnaümbruses jutustada oli. Annielt jaanistuli mõjus Adelele pää-
le enamvähem isäraliselt, muredu oli see päev väga tervete sarnane
ja temas olks raske olnud kuulust jaanipäeva ära tundma.

Sügisepoole, kui ünnad valmisid, tõi Felix Adelele aivatih-
ti ünnu karja juure, sest Adelel ei olnud neid. Sillivastu läks Ade-
lel vahel kordla plaome tüna, mida ta salaja, ema nägemata, pra-
vi too ees olva püü otsust saikoyata.

Kui kartulid põllul varese muna suurusteks kasvid, kupa-
tarid nad neid saguti, sest kartulipõld oli aeva karjamaa loogi-
dal. Adele muretses kartulid, Felix haad. Saguti oli kartulitel vai-
gu maiste juures, sest nad küputasid neid männa ja kuuse oks-
tules, kuid seda ei pannud tähelepi, sest kartulid põlunud ilaloji
küputamise väärt: mitte tühja kõhu, vaid lõbu pärast teogi-
d nad sola.

Kui vesi ojaükses jahetus ja sügeline väimatus jäi, siis istu-
sid nad saguti Felix'iga oja kaldal koos ja pidasid sulev, ku-
plaane. Felix leolis juba siis oma isalt talu pärida ja siis suul
Adelega, oma nasega, koos elada. Adele oli sellega mureduoju vä-
ga nõus.

Sügistiku lõpu poole pidi Felix ära linna „koolipapa“ de
valitsuse alla minema ja Adele jäi üksi. Tal hakkas kole igav:
tal oli kahju Felix'ist, oma armsamast seltsilisest. Saguti nuttesta
oja kaldal ja kaebas oma mureid laimtele. Ta tahtis ka linna-
kooli minna, et sääl Felix'iga siis ühes elada, ta väänis sola is-
gi oma emale, kuid vastus oli eitav, sest kus tema, kui väese inimese
laps, linna kooli saab minna - linna lähedad ainult sarkste ja ri-
kaste lapud, nagu tervte Felix, Adelel olvat aga küla koolist
gi küllalt. Ja Adele käis elasi karjas.

Ühel varasel sügis hommikul istus Adele jälle üksi oja-
dal ja vaatas ümbristuvat loodust, millest varane külm, kesime-
si kartis, söösi oli tulnud, üle käinud oli. Hurb p. Etavanes talle:
maa oli valge härmatsiga kaetud; puit lühed külmunud...

Rõhutiud ja väga oli loodus. Isegi oja kaldal kasvava haava lehed, millel isegi harilikult midagi juhtuda oli, vahepeel: viist ei tahtnud nemadegi iluuldist rahule rikkuda. Ka Adele süda oli loodusega harmoonias, kurb.

Kui päike metsa tagast kõrgemale kerkis, ärkas kõrk, nagu unest. Hajastunud mitmesugused hääled ja tuulgi hakkas puu lehtis ja vesipinnal, viimast vaagama pannes, mängima. Summad kollased lehti kiskus ta haava otsest lahti ja puristas nad laiali. Osa neist kukkus oja, teisel looglesid taule tuulul naugete, naugete... Hirades lemmarid hani edela poole, pigenedes küllma ust. Jões pääksus metspart - viist oli temagi küllma tundnud, keel äraressimiseks oli aeg talle liig varane.

fahedale hommikule järgnes ilus, selge, kuld jahe ilm. Õhk oli puhas, läbipaistev ja vaiks.

See oli viimane päev Adelel sel aastal karja juures olla! Varsi pääle selle läks ta kooli.

Jõuluajal, kui Adele Felixiga jälle kokku sai, oli Felix palju itusam, muldivam kui enne. Hall, lüürivate nööpega palatu, tore laia ääuga ja "kõhe" sterniga müts - sarnased asjad polnud küllalegi tsel, kui armult Felixil. Isegi ilus rõõdõmku vorm jäi Felixi omast maha.

Nüüd oli neil palju rohkem ainet rääkimiseks, sest mõlemad olid juba pool talve koolipäevi kulutanud ja koolis juhtub ju mõndagi huvitavat, naljakat! Mõlemad olid mõtnut lumememme ehitanuse ja sõjapildamise meetodi juure õppinud, mida nüüd praktika pääl järele katsuti.

Nende sõprus oli veel kindlam, kui suvel; seda ei rikkunud midagi. Isegi siis ei saanud üksteise pääle vihaseks, kui terve lumekuuli sisse kivivari aitas, et heop mõnusam oluks (seda tehti muidugi armult, hädajal). Plaanid tulevase elu kohta, mida ka nüüd harutati, olid samad, mis suvelgi.

Ki läks elu ühtsõudu edasi ja üks aasta oli väga terve sarnane

Kakskümmend aastat oli mööda sest ajast, kui Felixi-
mest korda kooli läks. Nüüd oli tal keskkool ja Adelel kihil-
konnakool selja toega. Näd mõlemad elavad oma vanemate
juures ja töötavad. Siiu tü lapsele armastuse asemel oli
~~h~~sisem, pühale armastus astunud. Näd said aruult püha-
pärviti kokku, sest arugi päeval ololi töö juures. Pühapäevil jalu-
tasid nad tuttavad kohti mööda, kässid oja kaldal, kus kare
juures pärvi punutud, kartulid küpsitud ja supelatud. Oja-
re oli samasugune, kui 20. aasta eestgi, kuid nad ei su-
pelnud temas enam kahexesi: nad ise ei oluud enam sarna-
ud, kui 20. aasta eest! Näd tundsid, et on kadunud lapse-
põlve siiu taust, et neil ei siunni enam koos supelada. Näd olid
sõbraid ja armastad üksteist, vahet isegi rohkem, kui 20. aas-
ta eest, kuid nad ei avaldanud enam üksteisele oma siida-
me saladusi, nagu siis - nad ei usaldanud üksteist enam
niivõrd, ehk hähenud. Õluplaanid olid neil endisid, aruult
palju tähtsima, selgemad: nad liivad pulmad, Felix pärvi
isalt talu ja nad elavad siäl omel xxi ehk. Sagesti üksteiselt
unistas Adele oma tulevast perest; lahke naeratus ilmus ta huu-
le, kui mõtles, kuidas ta mehega oma mängivate laste päale
vaatab ja nende siiu taust üle rõõmu tunneb.

Kuid, "errare humanum est" (inimene on eksiv)!

Adele emal polnuud midagi nende armastuse vastu ja
ta oli rõõmus, siida nähes. Heopis liinti vaatasid Felixi van-
mad selle armastuse päale. Näd ei rõnuud siima otsasgi siida
sallida, et nende rikas ja haritud poeg samas vaese, rumala
plixaga, nagu nad Adelel nimetasid, ümber kars ja teda arms-
tab. Neil oli Felixi tarvis rikas, kuid mitte ja vana tante "val-
mis valitud, keola Felix siima otsas sallida ei rõnuud, kuid Fe-
lix jäi Adelele tuuks: ta ei lasknuud ennast kõrgata ei isa
ahvardustel, ei ema palvetel, sest armastusel ei tahi olla ahelaid.

Vausti petti pulmad, kuid mitte Felixi kodus, nagu arvata
rõis, vaid Adele ema talus. Felixi isa, tüüpiline vanameelne,

ütles ainult Felixile niipalju, kui see temalt pulmadeks luba palus: „Kes minu sõna ei kuule, see pole minu poeg ja sell' ei ole minu minu majas!“

Nüüd oli loots Felixil, talu parida, kaotunud, sest see lubati nooremale pojale. Kuid kõik see ei kohutanud Felixi ega Adeli, need teadsid, et armastus on kallim varast.

Pääle Adeli ema surma jäi talu Adilele. Sellega oli neli eluase valmis. Kuid, nagu tähendatud, oli paritav koht kehv ja võlge suus. Noorpaar asus ise talu elama, ja need tegid tööd hoolsasti, et ära elada ja võlge vähendada. Kümne aastase hoolsa töö ja korrutardmise järel olid ainult vähem võlad järel jäänud, et võis vabamalt elama hakata. Kuid oli hädajärel: ühelkui töö mõjus Adile ennegi nõrga tervise päale hävitavalt: ei ole kerge kolme last kasvatada, põllul töötada ja majapidamist korras hoida.

Kuid hargut unustades rühmas ta vana nooli töötada, kuid õnnetus ei käi meha püüd ja kändu, vaid, nimesi mööda! ja Adile oli üks neli, kes saatusel valjust kätt raskesti tundida sai. Noorena nästis ta, jättis maha peitliku itma ja viibis maapäälse elu, ja läks Kanadasse, kus igavene õnnesse lootis saada, sest terve paapäälne elu oli tal ainult viitatusiks ja piinaks, ja samaste päralt olla ju igavene õnn ja rõõm. Jah, nii nästivad - - - - -

Surnuare kovalisus nurgas on kaks unustust jäänud hauda raual araga püütud. Sääal puhkavaad koru igavesses unes kaks inimest, kes kord on elanud, armastanud, elu raske koorma all ärganud ja siis raugenud, ning surnud ja siia maetud! Siin puhkavaad nael igavese ajani ja nende kelmus rõhub määstunud muld!

Al. Johansson.

Arvustused ja muljed.

Ludvig Šek'i kirjatööd.

Mis on juba oma kirjanikuks, on oma kirjandus.

«Meie vaimusel laevastikul on suured purjed pääl, mis
küll hallid ja madalad» tähendab Fr. Tuglas Šek'i luurõõm-
duse kohta (juuni 1909a), mida ka meie „Noorse“ kirjandus-
est võiks tähendada.

Ludvig Šek, kelle tööd L. Šek'i ja L. Š. nime all ilmuvad,
on üks meie parematest kaastöölisest. Juba algusest on ta
„Noorust aidanud“.

Šek on tunde kirjanik. Ta näeb loodust ja siis tulevad
tal mõtted, mis kaugelt linduvad.

Ta on tul, talvel... «Hämaruses veel paistavad metsa
ladvad tumesinisel silma. Lumesädemed hülgavad kuu päis-
tel nagu lähtide loorsinise taeva volvit.» Ta sõrdab läbi
metsa ja mõtleb - «mõtted rändavad, igatsused muljivad»
ja siis näeb ta oravat lumise puu oksal ja kaugel vilkuvat
tulol. Kui ta koju, tule juure, on jõudnud, vaatab ta veel kii-
mana metsa poole. Ja see rõhk näeb ainult talvel olla, et
vilkuvat tulol nähtakse. Oh tulol ka suvel, kuid siiski ei näe seda
kugi - valgust on küllalt. (Talvel tul)

Endise „Märkuste orakonna“ asemel on nüüd „trousterid“, ja
muljed ning „Tähendused“. „Arvustused“ ja muljed on pikemaad tükid
mõne tükki, mis kirjaniku üle. Kuna „Tähendused“ on üksikud,
võiks märkused, kas shurnali kirja või mõne muu väikese
asja kohta. Selles mõttes on veel varusid märkuste päält „H. E. N. M. P.“ seas,

"Kamariks" us "rippuvad sinil kollelad pilolid, tulib hirm,
silmaol tumenevad ja ta usub «ning keegi nagu sosistaks
mu kõva sala sunni!».

Sügisel kollased lehed, mureduvad oksad ja siinikull taivas
-ta on rõõmus: -ta armastab sügist. Viimastina kõlavad säääl lau-
sid: "Aia mine meist kaugelt, sügis! "Tule tagasi!"

Siis tuleb lengimine. Eemal: Lööd jäävad nõrgemaks. Iska
ja rööva võduvad sõnad: taivatelk, õhumeri, õhuvuim, taivavim
ja teised uuevad.

Nü on "Tali" ja "Uaru" mäksa nõrgemad, kui teised varem
kirjutud tööd. Ta kirjutab küll veel, tinned reid lugedes veel,
aga mitte nii palju, kui esimestes. Ku segavad siial «mured»
ja «uurimud» mis keegi hästi ei mõju.

"Talvisel ööl." Iska lendavad mõtted kaugelt. Tahaks ko-
raga olla, kus loodusel ei pita, kus tormid ei mässu. Kuid
pole "talvisel ööl" enam seda tinnit, on ainult sõnade
tumm rida, mis enne. Ma ei tea, kuidas see rinda on, ta
ja meenust, talvisel ööl "laurechitus ehk veel paremgi".
Vist on aga stilist midagi võrast külge hakanud, võib olla,
saavad teised paremini aru. Segab ka Lüri lause vaheli - "hida
sellele, kes niusugusel ööl võrkäigu ette võtab!"

Ka "Sire hommik" ei ole küllalt mõeldav. Juba «sire»
kääud kõlab võõrana. Töö on, üksikut lauset lugedes, hästi
kirjutud, kuid ei tea, miks ei jää muljet, ei tule suurine hom-
miks silmaale ette. Autor on küll kole palju väike ette lugu-
nud, kuid see mis tahad - ei mõju. Lause «sitapürit on
päevakunirgas oma tööd alganud» on kulunud kõlaga, on
ka mõni teine samase kõlaga.

Samane mulje jääb "Kevade õhtust". Õige mulje, et inime
ne üksi oles hõiskab. Laulda, tassa laulda, võib ta üksi, vaevalt
it hõisata!

edaspidi saavad aga paari lauselised vastused "Tahendused"esse, aga
pikemad vastused ("A. ja M.") kohta "Ivustatud" ja muljed suure-
Tõime.

See on ka juttu kirjutanud, kuid need ei õnnesta tal-
raske on mõtet leida. „Venna päästja“'s „tigi“ ta esimest korda
katkest. Töö oleks hää, kui mitte mõte „Nis Randers“'st laenatud
poleks.

La „õndselt äöl“ on midagi rõõmavastat. - Ta hakkab suust
ja liivist. Mõte on liivi järel (ainult vähe teisel kujul) aga
paljud lausel Suurte töödelt kätetud. Muide võib tööga rahul
olla.

See „isikust“ on ka salmised ilmunud, kuid ka sääl pole
ta veel hästi õnnestunud. Paljud „märkuste“ tegijad kurdut-
vad, et see „i“ luuletustis („Kivade päevad“ ja „Kodu“) viim paandu-
vat. Seda võiks „Kivade päevad“: „nimel andeks andla, kui sõnad,
avaldamise viis parem oleks, kuid ka see pole hää (sagesti: „kõik
mõte ära - on ainult sõnad), mis luuletustest väärust avaldab.

Paremini oleks „Veskiäärne tamm“, kuid sääl on uus vigade - kät-
pamine. - Teigi pääalkiri on viit „Puhajärve tamm“ järel tehtud.
Keskpaigas - üldiselt tagumise pool, on G. S. Luga ja (Varemed) ja
A. Ilveri (Sarma ja Imatra) järel. See on - lõpp - parem osa, kuid
see pole ju see „i“ kirjutatud. Kõik „naeratust hoida ei jona“
kõlab valmisarbitelilt.

Võiks ka „Hurbuse ohver“'ga „rahul olla“, kuid parast
- copia - on sinna igavesti sisse tükkinud. „Laine veele
laine jälgil“ on „Kalevipojast“ sõna-sõnalt, maha lastud, ja
lirve viimane salm mõnest „nähtusest“ ja „Õepiku surmast“.

Võimata on aru saada, kuidas nõnda võivad salmised sead
ka segavad; võimata oleks neid mööda luuletuste kogusid otsi-
mas näha, võimata ka, et need meile jäävad. Igatahes peaks
copia eest hoidma.

Väga kahju, et pikus tõus, aga kirjastööd langed!

R. Ulgurand.

"Muld-õunad"

(Armastuse ülevaade).

"Muld-õunad" on üks parimast täist (nagu kogu parim), mis "Noorus" esimeses aastacärgus ilmunud.

Ta kujutab läinud aega, kus rahvas alles vaesus ja piinestuses vaevles, mõisas tiol käies, ega kartulid ei tunnud, ehk need mõisates küll juba tarvitati. Autor kirjeldab mõnel kohal kaunis tähevald tolmest talumehel põlve ja laadust, kuid rahkõniga pole asi hästi korras. Mõnes kohas on rahkõnnes munakut, mõnes kohas kirja kult tarvitatud. Nii räägib juur alati munakut kult, kuid aednik, kes ka harimata talupoeg oli, praegu aja kirja kult. Kui üks munakus kulus räägib, siis juba ka teine, misda on see ka loomulik. Munak, sääl kus teda tarvitatakse, pole ka mitte puhas. Kui munakut kult tarvitada, siis peab teatava koha puhas munak valima, nagu selle maasika põlvel elanud räägivad, kelle kul kul kirja kult ehk teiste munakute mõju all pole. Kui meie hitja sissirüüanud, rõõsilt elanud, ehk enamvähem haritud inimese kule võtame (olguigi, et ta sääl elab, mis koha mureid tarvitatakse), siis pole see igatahes teatava koha puhas mune. Nüüdsest, sigatuna isikub "Muld-õunte" munak.

Hakken ka, kas talumehel, kes esimest korda kaatulanägi, mille tuli need õunteks nimetada. Need olid omi mulla ja liivaga kees, hallid, püüguvad, aednikud, kõvad, päälegi karvad nad mullas, nagu aednik ütles.

Ja vaat, kul üks juudus!

"Kul-kul-kul kõlas kraavist konnade kontsert, mis kaugemal lühaks üheks mürakas kokku sulas." Nii kirjutas autor. Mina pole küll veel kunagi kuulnud, et konnad, kul-kul "tuvad ja et nende hääl kaugel mürakas kokku sulab. Konnaduvad harilikult, ega rohkem kraaksuvat,

põrisedat häält, misla raske järelarmata on, ja minnaks ei su-
la see iialgi mitte.

Murdu on „Muld-õnnad“ rahuloldav töö. Hui sarnast
tööd rohkem oleks, ei siis „Nõus“ nälga jää!

A. Johannson.

Vastused endise numbri märkuste peäle.

1) Vaata E. Adamsoni „Vastus „Sõbra“ märkusele.“ N° 6.

See, et töö „Minu sõber“ fantasia on, valendab äärmiselt vä-
ha, praegu mitte sugugi, sääl ette tulevaid arusaamatusi;
sest fantasia peab alati võimalikult tõenäoline olema.

2) Vaata E. Adamsoni märkus Leo „Lapsepõlve“ kohta.“ N° 6.

Kas nõuata, et ainult seda võt kirjutada, mis läbielatud
on? Valendab ju ise „Minu sõbra“ varju külgi fantasia, ja
nõuad tiste väest läbielatud sündmuste kirjeldamist! Mis
tarvis on siis fantasia?

3) Vaata „Mis“ märkus „Hui suuri asju tub naistele“
kohta.“ N° 6.

Jällegi nõutakse ainult läbielatud jahtumise kirjeldust.
Hui ma, kui töö kirjutaja, mislasi sarnast, misliis töös rää-
gitakse, läbielamisel oleks, siis ei elaks ma enam mitte,
sest nimetatud töö rangelane teigi ju eneselt ota!

4) Vaata „Laste elu“ tähtsajaja märkus, N° 6.

a) Ega see ühise kogalduse jalutsäädmine nii raske po-
lgi, kui arvate, selleks peab aga hime olema.

b) Väga kahju, kui Teie ajakirjas ainult „laste kohand
tööd“ lüüvad! Siis oleks ehk parem, kui Teie oma ajakirjaga
I klassi ajakirjaks muundaks, sest minu arvates pole Teie jour-

nalise, tulevase tööd IV klassi õpetaste kohand. Sarnasid lapsi, kellele Teie ajakiri järelehoone ja huvitav oleks, leidub IV klassis vähe.

d). Ei ole ime, kui 14-12 aastased kaastöölised (mest on ka 17 aastat vanused kaastöölised) ka natuke armastusest kirjutanud, sest see pole mitte liiga vara. Põhiline pole mest päris spetsialistid „armulugusid“, tundes, mis nii väga „naisevõtmise hirmu“ tekitab!

e). Sõjaloludest kaastavate tööde kohta olite natuke vale arvamisel, nagu oleks need meile meelepärased. Isamaa poega välja arvates, (mis ainult vaimulikest põhjustel journali pääses), pole mest armustegi verist sõjalugu, lihtsast, päris kaardus mõttes, tühine. Teie kulaadest küll ka sarnaste jutude(?) lugemise ära, nagu „Kalevipoeg“, „Lermontovi“, „Tõpaku“, „Pasek“, „Päälise tütar“ j.n. Kuidas Teie võimusest oleks, sest saäl räägitakse ju tapmist ja armastust!

f). Teie imestate, et just toimeta sarnasid töid loob, mitte aga kaastöölised. Kes on Teie arvates toimeta? Väga võimalik, et põiale jõulude uus toimeta valitakse, kes peaks lihtne kaastöölise on. Toimeta amet ei ole kedagi kõrge maks. Ka pole tal enam võimalik oma talituse järel töid journali makutada, sest selline on nelpalikuks tööd vastu võtmise „komisjon“, mille võimu alla ka toimeta uuse tööd käivad.

h). Tööd „Siigis“ ja „Ta on kadunud“ on küll nõrgad, kuidse da ei saa mitte „Veski järve tammist“ ütelda. Paari näpataud na põiale vaatamata, on ta minu arust üks paremaid töidest, misgi küll mitte kõrge parem. Tema asemeli ei tohi, isialgi tõlkesid, makutada. Eha mee küll olime otsustanud ka tõlkesid vastu võtta, siiski ei teinud mee seda mitte tööd puuduse pärast, ja sarnastel tõlgetel, nagu „Laste Elus“ ja „Noorus“ 1, 2 ja 3 numbris ilmusid, pole praegu „Noorus“ ikkagi kohta. Oleks väga soovida, kui Teie „Noorus“ tarvis midagi tõlgiks

kuid selliks valige juba tõssem, parem, lastele mitte kohane" töö, muredu on Teie vaer dramaatiku!

i). Jämeslas Teie arvustust küll prodada ei saa, kui otlap. siinuks - nõh sellega on teine as!

j). Kust olite selle arvuse võtnud, nagu arvaks mina, et Teie minu käest saanud tõi rõnate, nagu Puschkini, Len. montori omad? Mul pole mõttesugi tulnud seda arvata!

Aleksander Johannson.

II Vastus L. Šek'i märkuse peäle "Morus" b.

Teie tähendate minu seas, et ei ole tarvis „pitelile“ juure lisada, midata peab kujutama. Mina ei ole selle arvamisega sugugi ühel nõul. Enamasti igal pool on, kka pitelil tähendus juures, ei või ütelda, et see asjata oleks. Ei või alati ütelda, kes küllalt ei ole loodust ega inimuste välistest tähelepanema harjunud, mis kunstnik, joonistaja ütelda tahab. Oks, Oks võmata aru saada, mis E. Farfali oma joonistuses „Pime milton“ ütelda tahab. Lõhkimine näeb saäl arnult kahte kaistrahvast ja mustrahvast, kes käsa lahutab. Tulib viimati mõnel arvamine, et saäl see isand mõni „kavalis“ on. Kunstnik saaks küll ta vaadast aru, et ta prime on, aga kõike pole kunstnikud. Šek T. Benlir „Suur patt“ - võiks arvata, et mees ja naine on riidu läinud.

Siis - Teie laadate „Suure õhtu“ maa tase. Tõsi - ta just „kõlvuline“ ei ole, sest ei ole Teie stüilis - pole täpipoal: on futuristlike! Võib olla, et teised saält midagi ei lera, saäl poligi midagi lera, kuid kui ma teida joonistaron, tundsin ma suure õhtu itu, kuid ma ei saanud seda teistele edasi anda. Šek saab mõnigi ehk tasta aru!

H. Kesa.

Täheendusel.

Kui keegi tahab eelaspäi kirja (vast. "Laste õlu" toimetaja oma) "Nõrusele" saata, siis andgu see toimetaja kätte. Parast ilmub see "Nõruses" ^(algumiste numbrites) selle ümberkirjutaja sissekirjutatult.

"Nõruse" toimetaj.

Ma ei pea mitte nohasens töid, mis see shu-
nalis.ilmuvad, numbroitega hinnata - olguigi, et
need autorite meeli võivad rõõmutada. Sest numb-
ritest ei ole vist küll mingit rasu - seatakse
nad järeleraalunata ritta, enamasti esimese
"arvustaja" järel, ilma et auto. riigatöö"
händ ja halbu külgki nähtu näidatakse.
Tiksti pannakse liip-händ numbrid, võib olla,
jalguustuseks "algajatele" ————— Rõõp
Sagedasti jääb mõistatuseks, kuidas võib #
kolmi ja viisi kõrvuti ühe riigatöö kohta
näha - kas pole mitte "isiklikud" asjad mööda-
andvad?!

Rõõpe paremal juhtumisel võivad numbrid
arvult autorile näidata, kuidas sel või teisel
juhtumisel neil või nend põhjusel riigatöö
üksikutele lugejale meeldib - mitte rohkem!
Kuid kas peab noor "riigimärk" või "salmidepp"
tulelapp olema; ja kui enmast ülesseadma, kuidas
see teistele meeldib. Ning kui tulel alati
ühelt poolt - 2. on - meeldivuse ilmaruarest - puhub,
siis võivad noored taimed peagi rõõvaks, rüüvaks
kasvada - tule peri. — — — — —

